

Војнопензионерске теме и дилеме

КАКО ЗАДРЖАТИ КУПОВНУ МОЋ

Уколико идуће године буде дошло до већег повећања плата, за сада планираног као двоцифрено, очекује се да иза тога следи и повећање пензија, како се не би нарушили паритети. Ако то буде пре краја идуће године, мораће да се донесе и посебан закон. Реч је, наиме, о ванредном повећању за које у параграфима нема правног основа. О томе ће поново морати последњу реч да каже Скупштина Србије.

Уз два усклађења пензија (од 1. октобра 5,5 и од 1. јануара 14,8 одсто) држава је одлучила да крајем новембра пензионери добију једнократну новчану помоћ у износу од по 20.000 динара. Биће то награда пред новогодишње и божићне празнике, како би се стабилизovali кућни буџети. Ових дана из надлежних државних институција стигла је добра вест: првих дана новембра, мада се очекивало да се то догоди до краја године, инфлација је пала на 8,5 одсто. Испоставило се да су стручњаци за економију благовремено предвидели да ће бити смањено опадање вредности новца.

Председник државе Александар Вучић 8. новембра навече најавио је да ће пре краја године бити донет нови план за додатно повећање плата у јавном сектору за следећу годину, које ће, како је рекао свакако бити двоцифрено. Такође је казао да ће пензије морати да прате плате јер „не могу плате да расту двоструко брже од пензија“. Не спорећи председничко правомерно опредељење, а имајући у виду вишегодишњу праксу, неминовно се намеће питање зашто је Влада Републике Србије у ранијем периоду повећавала плате у јавном сектору двоструко више у односу на пензије? Зашто се Влада оглушавала на захтеве пензионерских удружења да се не дозволи веће нарушавање вредности пензија? Можда би добро било да се поведе стручна, па и најшира расправа на који начин и коме поверити посао утврђивања параметара који одликовају однос плата и пензија и како осигурати праведну корекцију.

Председник је у наставку излагања поменуо да повећање плата у јавном сектору буде и нешто више од онога што је планирано. За минималне зараде је казао да ће се размотрити како да се обезбеди још једно повећање током године, а не да се то догађа само почетком године. Он је нагласио да ће о даљем расту животног стандарда и плановима грађани бити обавештени у најскорије време.

Уколико буде дошло до већег повећања плата, за сада планираног као двоцифрено, очекује се да иза тога следи и повећање пензија, како се не би нарушили паритети. Ако то буде пре краја идуће године, мораће да се донесе и посебан закон. Реч је, наиме, о ванредном повећању за које у параграфима нема правног основа. О томе ће поново морати последњу реч да каже Скупштина Србије. Ове године је одобрено ванредно повећање од 5,5 одсто које су пензионери осетили у новчаницима 5. новембра. И да сумирамо: ако се већ минималне зараде буду годишње повећавале два пута, реално је да се то догоди и са пензијама, тим пре што део грађана

прима пензију мању од минималног личног дохотка. Повећања пензија и плата, разуме се, неће бити уколико се не оствари бруто друштвени производ већи од планираног.

Предложени буџет Републике Србије за 2024. годину предвиђа умерено смањење фискалног дефицита без крупнијих промена у фискалној политици. Буџетом за 2024. планира се дефицит Републике од 197 млрд динара, тј. 2,2% БДП-а. Оволики фискални дефицит (од скоро 1,7 млрд евра) јесте и даље превисок за Србију, на шта указује и формула из фискалних правила. По њој би одговарајући ниво буџетског дефицита Србије требало да буде испод 1,5% БДП-а. Ипак, буџетом за 2024. направљени су одређени помаци у добром смеру.

„Планирани буџетски дефицит у 2024. нижи је од оног који се предвиђа у 2023. години (2,8% БДП-а), а током 2024. очекује се и даље смањивање учешћа јавног дуга у БДП-у (са 53,3% на 51,7%). Дакле, иако се у 2024. још увек неће потпуно достићи најважнији фискални циљеви, јавне финансије постављају се на добру путању да се они остваре у 2025. години. Из угла појединачних фискалних политика, буџет за наредну годину не доноси велике промене. До поменутог, умереног умањења буџетског дефицита у односу на 2023. доћи ће се готово по аутоматизму, а не услед нових мера фискалне политике“, каже се између осталог у анализи Фискалног савета.

Занимљиво је да се у наредној години више не планирају нове исплате једнократних и неселективних давања становништву, што је била уобичајена пракса у неколико претходних година (за пензионере, децу и друго). У најкраћем, буџет за 2024. доноси мања и лако достижна унапређења главних показатеља јавних финансија, али без амбициознијих (и потребних) реформских мера.

Фискални савет указује: „Уколико се нова Влада (избори најављени за 14. децембар) заиста ухвати у коштац с главним проблемима јавних финансија (попут нпр. лоше уређеног система социјалних заштита, мањка запослених у важним деловима јавног сектора, застарелих пореских закона и друго) – онда јој предложени буџет даје одрешене руке али и солидну полазну основу да то и уради јер обезбеђује потребну фискалну стабилност“.

За пензионере је најважнија ствар да се очува куповна моћ пензија. То ће тешко моћи да буде континуирани процес. Светске прилике најављују све више економских проблема који ће бити све изразитији. Украјински сукоб и рат између Израела и

Палестине довели су до померања економских параметара, пре свега у погледу инфлације. Однос цена је попримио неке нелогичности и нова исказања. Догревају се раније подгрејане тачке могућих сукоба. Постоји вероватноћа да ће избити још неки нови ратови. Ако гледамо свет у целини, тржиште је до те мере поремећено да је тешко предвидети даље економске токове. Енергенти су посебна прича...

За пензионере у Србији посебно је значајно да се држава изјасни да ли ће грађанима трећег доба вратити закинута део пензија од 2014. до 2018. године. Према схватањима за које се може рећи да су светска, пензије су приватна имовина, према којој се треба односити са респектом. Носиоци највиших функција су се у више наврата захвалили пензионерима што су допринели стабилизацији државне касе. И јесу, нема сумње. Тај терет поднели су уз велика одрицања. Али одговорна држава, којој је стало до рејтинга и односи се према грађанима уз уважавање и поштујући међусобне интересе, треба да схвати да новац којим се послужила треба да врати. Пензионери упорно инсистирају на томе. Приликом окупљања на званичним састанцима удружења пензионера ово је дежурна тема, о чему свакако треба обавестити државне чиновнике.

Прилично је раширен став да закинута део од пензија треба вратити у онолико рата у колико је пута обустављан од пензија. Многи би прихватили могућност да тим дугом плаћају електричну енергију, комуналије, или било шта друго.

Различите висине пензија за старешине истог чина и положаја, само у различито време пензионисаних, такође представљају проблем који изазива незадовољство. Те разлике износе и до 30.000 динара на месечном нивоу. На многобројним форумима војних пензионера оцењено је да би пензије могле да се поравнају само ако би се пензијско и инвалидско осигурање из РФ ПИО поново вратило у Фонд за СОВО. У том смислу је већ у неколико наврата према званичним државним органима поднет предлог, али за сада нема резултата. Верује се да би свестранијим и детаљнијим објашњењима могло да се код надлежних издејствује правичније решење. Упорност се вазда исплатила.

Звонимир ПЕШИЋ

Градској општини Нови Београд уречена Повеља УВПС

НАЈВИШЕ ПРИЗНАЊЕ У ПРАВЕ РУКЕ

На Дан ослобођења Београда у Другом светском рату у Кабинет председника највеће општине у Србији Бојана Бована обрели су се представници УВПС коју су сачињавали председник Љубомир Драга-

њац, председник ОпОд Нови Београд Симеон Туманов и потпредседник ОпОд Коста Новаковић. Повод је био уручење највишег признања Удружења Повеље УВПС. Председник Градске општине Нови Бео-

град Бојан Бован примио је у име Општине Повељу Удружења Војних пензионера Србије (УВПС), коју му је уручио председник УВПС, генерал-потпуковник у пензији Љубомир Драгањац.

Гости су домаћина обавестили да УВПС ове године обележава 30 година постојања. Информисали су га о областима којима се бави Удружење и најзначајнијим активностима.

Током разговора са председником Бованом, представници УВПС су захвалили на изузетно доброј сарадњи са општинским руководством, које је између осталог омогућило војним пензионерима да просторије месних заједница на Новом Београду, два пута месечно, користе за своје активности.

На Новом Београду, како је истакао председник Удружења Љубомир Драгањац, живи највећи број војних пензионера, између 8.000 и 10.000 корисника војних пензија, од којих је велика већина учлањена у УВПС. Председник новобеоградских војних пензионера Симеон Туманов говорио је о томе где, у складу са програмским активностима, делују поједине месне организације УВПС.

Председник Бојан Бован казао је да ће Општина Нови Београд, у границама својих могућности, помоћи Удружењу у реализацији будућих планова.

3. П

Комеморација код масовне гробнице Белановића рупа

БРАНА ЗАБОРАВУ

Поводом дана ослобођења Београда у Другом светском рату, у организацији Удружења бораца НОР-а, 22. октобра 2023. године, одржана је комеморација жртвама сахрањеним у масовној гробници Белановића рупа у новобеоградском насељу Бежанијска Коса.

Белановића рупа се налази непосредно уз Старо бежанијско гробље и простире се на око 400 квадрата. Настала је када је копана земља за издизање терена ради одбране од поплава. Ту су, у више јама разних величина, сахрањени мртви логораша, који су запрежним колима довожени са Сајмишта. Државна комисије је 1945. године утврдила да се у Белановића рупи налази око 3.600 лешева, док СУБНОР наводи да је на том месту сахрањено око 8.000 убијених у периоду од 1942. до 1944. године. Забележено је да су 1. априла 1944. године на овом месту Немци стрељали групу од 351 логораша. Били су то људи из свих крајева Југославије, углавном Срби, Јевреји и Роми.

У току комеморације, свештеник СПЦ је одржао парастос. Учесници Креативне учioniце *Борац* одржали су рецитал, а професор историје и ученици основне школе *Милан Ракић* су одржали историјски час.

Било је више говорника, међу њима и др Марија Здравковић, директорка *КБЦ Бежанијска Коса* и Бојан Бован, председник Градске општине Нови Београд. Већина говорника је, уз изражавање пијетета према жртвама, истакла потребу да се ова масовна гробница достојанствено обележи и уреди.

Комеморацију је организовао Општински одбор УБНОР Нови Београд, који је представљала госпођа Волга Илић Максимова. Поред поменутих, комеморацији су присуствовали грађани Бежаније и Бежанијске Косе и борци чесници НОР-а. У име Клуба генерала и адмирала Србије присуствовао је Миломир Миладиновић, председник Скупштине Удружења, а у име Општинског одбора Удружења војних пензионера Србије - потпредседник Коста Новаковић и чланови Сулејман Шахиновић и Боривоје Стојановић.

Коста Новакови

Додела социјалне и хуманитарне помоћи у септембру 2023. године

БРИГА О КОЛЕГАМА

На основу Правилника о социјалној и хуманитарној помоћи Удружења војних пензионера Србије, Изврши одбор је на седници одржаној 4. октобра 2023. године, размотрио захтеве достављене у септембру 2023. године и донео је одлуке о додели једнократне социјалне и хуманитарне помоћи:

А) Материјално стање

На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 1. Правилника,

ОпОр Зрењанин СН: 38.000,00 – по члану 15.679,27 динара;

ОпОр Сремска Митровица ДД: 38.000,00 – по члану 14.214,33 динара;

ОпОр Панчево БЖ: 33.000,00 – по члану 21.704,16 динара;

ОпОр Прокупље ВС: 38.000,00 – по члану 18.731,00 динара;

ОпОр Врање ПБ: 43.000,00 – по члану 13.440,72 динара;

ОпОр Краљево РБ: 43.000,00 – по члану 9.921,97 динара;

Б) Здравствено збрињавање

На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 2. Правилника,

ОпОр Крагујевац МБ: 15.000

ОпОр Суботица СЈ: 30.000

ОпОр Нови Сад ПМ: 35.000

ОпОр Сремска Митровица ЛЖ: 20.000

Новчана средства уплаћена су на текуће рачуне 6. октобра 2023. године. Захтеви који буду достављени од 1. до 31. октобра 2023. године, биће решавани почетком новембра 2023. године.

Извршни одбор

105 година од ослобођења Ниша у Великом рату

У СПОМЕН ЈУНАЦИМА

Ниш је 12.10.1918. године ослобођен од окупатора у Првом светском рату. Тим поводом су у Парку слободе положени венци на Споменик војводи Петру Бојовићу. Венце су положили Државни секретар Зоран Антић у име Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, представници Града, градоначелница Драгана Сотировски и председник Скупштине града Ниша др Бобан Џунић, војске, полиције, и многобројна удружења која негују традиције ослободилачких ратова. У име УВПС ГрОд Ниш, венац је положио Зоран Јашовић, Подружнице клуба генерала и адмирала Жарко Лазаревић, Удружења ППС Ниш Милорад Петковић и Удружења ППВВС ГрОд Ниш, председник Зоран Симеуновић.

Градоначелница Ниша Драгана Сотировски је поручила да је Србија плаћала високу цену водећи ослободилачке борбе.

„Данас се сећамо страдања у Великом рату, али и херојства наших предака и величанствених подвига и победа над окупаторима у биткама које се и данас изучавају на академијама. Србија је плаћала високу цену водећи одбрамбене и ослободилачке борбе за очување државе опстанак свог народа. Нисмо ни помишљали на предају и онда када се многим чинило да нема наде. Идеја слободарства и родољубља трајно су уграђене у темеље српске државности. Наша је дужност да се сећамо наших хероја из Великог рата, хероја са Кошара, Паштрика, нејужно страдалих цивила“, навела је градоначелница и додала да је дужност свих Нишлија да се сећају хероја ратова.

Зоран Антић, државни секретар у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања оценио је овом приликом да Ниш негује културу сећања.

„Тог 12 октобра 1918. године Ниш је ослобођен управо под командом војводе Петра Бојовића. Операције за његово ослобађање почеле су 9 октобра. Дунавска дивизија је 10. октобра кренула у ослобађање под командом генерала Михајла Ковачевића. Овај генерал је један од команданата Другог пешадијског пука „Књаз Михајло“, славног Гвозденог пука, који се 1916. први пробио у Србију“ рекао је Антић у обраћању Нишлијама.

Праунук војводе Бојовића Бранислав Бојовић је из Ниша поручио да је свету данас неопходан мир, зашта се борио и његово прадеда.

„Презадовољан сам што се овај скуп одржава, јер је до 90-тих година војвода Петар Бојовић био заборављен. Порука са овог места је мир у свету, првенствено у нашој земљи. Да се врати заједнички живот на Космету, а та покрајина да остане у границама Србије. Желим и да се у свету зауставе ратови“, рекао је потомак војводе Бојовића.

Петар Бојовић је био српски и југословенски војвода. У Првом светском рату је био командант Прве армије која је ослободила Ниш. Када је донета одлука да се трупе повлаче ка Албанији, Бојовић је тада постављен за начелника Врховне команде.

3. Ј

Крушевац

ОКТОБАРСКЕ СВЕЧАНОСТИ

Бројним програмима Крушевљани су обележили велики јубилеј - 79 година од Дана ослобођења града Крушевца у Другом светском рату и Дана ослобођења у Првом светском рату. Тим поводом, манифестација је традиционално отпочела полагањем цвећа на споменике погинулим херојима који су своје животе дали за слободу.

Градоначелник Јасмина Палуровић и председник Скупштине града Предраг Вукићевић положили су венце на хумке на Слободишту, Спомену палим припадницима војске, полиције и резервног састава од 1991. до 1999. године, Спомену српским ратницима, учесницима рата 1912-1918. године и Спомену руским војницима на Расини.

Њима су се придружиле делегације Расинског управног округа, СУБ-НОР-а, Организације РВС, Удружења војних пензионера Крушевца, РВИ и бројних других организација и удружења која негују ослободилачке традиције.

На Тргу глумаца у Крушевцу, у оквиру програма обележавања Дана ослобођења Крушевца, отворени су „Прозори сећања“- Момиру Брадићу, Милији Вуковићу и Марку Живићу.

Градоначелник Града Крушевца Јасмина Палуровић је у обраћању нагласила: „Крушевац као велики културни центар, на овај начин учи будуће генерације да треба волети, да треба живети за свој град, а град ће се кад тад једном одужити. Прозори сећања су ту да нас сећају, да нас подсећају да треба да поштујемо прошлост, да чувамо културу, традицију, али и да гледамо у будућност.“

Трг глумаца постоји на понос наших Крушевљана, да се не забораве значајни људи који су били амбасадори Крушевца широм бивше Југославије и Србије.

Отварању „Прозора сећања“ присуствовали су министар унутрашњих послова Братислав Гашић; директор Канцеларије за Косово и Метохију Петар Петковић, министар спорта Зоран Гајић, представници локалне самоуправе и породице глумаца.

Поводом Дана ослобођења Крушевца у Првом и Другом светском рату, у Крушевачком позоришту је одржана Свечана академија.

„Од октобра до октобра“, симболично би се могао назвати филм у продукцији РТК, у коме су ретроспективно приказана достигнућа постигнута у свим обласма јавног живота, а посебно на пољу инфраструктуре – у периоду између два обележавања ослобођења града.

Званице је поздравила градоначелник Јасмина Палуровић: „14. и 15. октобар су дани ослобођења Крушевца, односно дани слободе. Највећи идеал живота појединца, државе и нације је управо слобода. Кроз историју, стално смо се борили и подносили велике жртве ради ње. Данас, на Дан ослобођења желимо да упутимо поруку мира – да се никад и никоме рат не деси, већ да живимо слободно у миру и благостању. Хвала свима онима који су за нашу данашњу слободу дали своје животе, а ми ћемо се потрудити да тај мир сачувамо за будуће генерације које долазе“.

Свечаност је својом беседом уприличио и Његово Преосвештенство владика Давид. „Дан ослобођења града поклапа се са великим хришћанским празником – Покровом Пресвете Богородице. Поред свега, граде се и храмови, а као највећу световну мораво чувати слободу, јер она нема цену, а нема Србина без слободе.“

Глумци Крушевачког позоришта извели су сценски приказ инспирисан ослободилачким ратовима Србије.

У оквиру Октобарских свечаности под покровитељством Града Крушевца, у организацији КЦК одржан је концерт класичне музике у Мозаик сали градске куће.

Мр Александар Симоновић

Три деценије новобеоградских војних пензионера

УПОРНО И ДОСЛЕДНО ДО БОЉЕГ СТАТУСА

Нигде веће концентрације војних пензионера у нашој земљи од оне која је регистрована између ушћа и обала Саве и Дунава, све до Земунa и Срема. Та организација има снагу која плени, покреће и разрешава запретене проблеме. У 30 година дугој борби за права војних пензионера новобеоградска организација је показала виталност, упорност, доследност, па и инвентивност.

Узнаменитој Бањи Ковиљачи 5. октобра одржана је свечана седница Скупштине Општинске организације УВПС – Нови Београд. Овиме су обележена два значајна јубилеја – 30 година од оснивања Удружења војних пензионера Србије и Општинске организације Нови Београд. Скупом је председавао председник Општинског одбора УВПС Симеон Туманов.

„То су 30 наших година борбе за бољи и праведнији материјални и укупни статусни положај војних пензионера. Обележавамо два наша јубилеја и са поносом изражавамо захвалност и дужно поштовање групи од 12 одважних пензионисаних официра који су пре 30 година, у сложеним војним и политичким условима, смогли снаге да око себе окупе један број војних пензионера и формирају Удружење војних пензионера, тада Савезне републике Југославије, а данас Србије.

Оснивачка скупштина Удружења је одржана у Београду, 16. септембра 1993. године у присуству 124 делегата. Донет је Статут и изабрано руководство, које је одмах отпочело да организовано ради на формирању градских и општинских организација и да артикулише правце деловања за бољи правни и материјални положај војнопензионерске популације и чланова њихових породица.

Од тада до данас ми војни пензионери, без обзира на све учињене неправде, остали смо верни својој држави и доследни у захтевима да се неправде исправе и да се положај војних пензионера доведе у склад са часном војном професијом коју су веома одговорно обављали“, рекао је Симеон Туманов.

Најмногуљуднија организација

Општинска организација УВПС Нови Београд настала је на оснивачкој скупштини 25. новембра 1993. године, у присуству 83 корисника војне пензије. Како тада, тако и данас, она је била и остала најбројнија организација у Удружењу. Највећи број организованих чланова од 10.055 имала је 2003. године у 22 месне организације или 76,19% од 13.190 корисника војне пензије који су живели на Новом Београду.

Данас Општинска организација УВПС Нови Београд има 3.269 чланова добро организованих у осам месних организација од 220 најмање до 630 највеће са изабраним руководством, општинским одбором и канцеларијом која је дневно на располагању својим члановима и свим корисницима војне пензије на Новом Београду.

Нови Београд је препознатљив по палати „Србија“

„Општинска организација Нови Београд је за ових 30 година дала велики допринос раду и развоју Удружења војних пензионера Србије у целини. Она је, поред осталог, из својих редова изнедрила један број руководећих кадрова који су својим радом дали смисао укупног деловања и постојања Удружења. Изнедрила је три председника УВПС - генерале: Томислава Симовића, Љубомира Бајића и Миленка Глигоревића; Константина Арсеновића, дугогодишњег председника Општинске организације и члана Главног одбора; генерала Божицара Бабића, дугогодишњег председника Општинске организације, члана Главног одбора и органа Фонда СОВО. Сви они заједно били су и остали доследни борци за остваривање права војних пензионера и очување њиховог достојанства.

Међу нама присутан је и Ђорђе Петровић, један од оснивача Општинске организације, вишегодишњи члан Главног одбора и председник једне наше месне организације.

Са поштовањем и захвалношћу се Општинска организација односи према председнику Удружења, генералу Љубомиру Драгању, члановима Главног и Извршног одбора и доајеном у Удружењу генералом Марком Неговановићем, који због болести данас није присутан. Хвала

Признања је уручио Симеон Туманов

им што су чинили и што данас чине за наше Удружење и све војне пензионере.

Наша јубиларна годишњица обавезује да у даљем раду делујемо смирено и осмишљено, без исхитрених потеза или одлука које би нанеле штету угледу нашег Удружења. Имамо Програм којег смо усвојили на изборној седници Скупштине Удружења 10. јула 2023. године и одлуке које морамо истрајно и зналачки да реализујемо. То од нас очекују наши чланови.

Удружење свих ових година прошло је кроз турбулентну фазу развоја. Било је падова и успона али и видљивих резултата рада. Оно је издржало све ударце и покушаје да се дезорганизује, подели или стави у функцију неких страначких интереса. Данас са поносом истичемо да је оно

Први пут је Скупштина заседала изван Н. Београда

Радно председништво скупа

оправдало своје постојање. Неки резултати то нарочито потврђују", истакао је Туманов.

Организована снага војних пензионера

Удружење је добро организована институција војних пензионера која у свом саставу данас има више од 16.000 чланова, организованих у 43 градске и општинске организације. Тако организована снага војних пензионера на најбољи начин артикулише захтеве својих чланова и очекивања од руководства да се на најбољи могући начин реализују.

Удружење годинама чини да се достојанство, правни, социјални и материјални положај војних пензионера на законит начин врати у систем одбране Србије и Фонда за СОВО.

Социјално-хуманитарна помоћ материјално и здравствено угроженим члановима функционише на понос је свих чланова. Ниједно пензионерско удружење на овакав начин не води бригу о својим члановима. То је тековина која мора да се очува.

„У Општинској организацији Нови Београд једнократна социјално-хуманитарна помоћ пружена је за последњих 10 година 287 пута у износу од 7.711.000 динара. У овој години, из средстава Општинске организације Нови Београд, пружена је социјална помоћ за 22 члана (углавном супруге преминулих војних пензионера које су постали чланови), чија су примања мања од 45.000 динара и старији су од 90 годи-

на. Тиме се значајно јача поверење у Удружење.

Очували смо систем унутрашње информисања чланова. „Војни ветеран“, без обзира на неке критике, а понекад и недобронамерне, постао је наша својина и заштитни знак који морамо љубоморно чувати. У Општинској организацији Нови Београд је 177 претплатника на „Војни ветеран“. Обезбеђен је принцип, по одлуци Главног одбора, да се један број листа дистрибуира на 10 чланова.

Време пред нама поставља друге изазове и задатке који ће одредити не само наш рад већ и даљи развој и смисао постојања Удружења.

Предстоје многобројни задаци

Предстоји нам веома сложен и одговоран задатак да на свим нивоима организовања сагледамо на који начин и како да прилагодимо рад Удружења у условима друштвених реалности и стања у Удружењу. Удружење се бројно смањује, а неповољан је тренд пријема нових чланова. У складу са тим, дужни смо да прилагодимо не само организацију већ и статутарне одредбе. Статут не сме бити кочница или сметња нашем деловању“, нагласио је Туманов.

У наставку излагања председник ново-београдских пензионера је казао да се пред органима у Удружењу поставља обавеза да прихвате задатак кадровске обнове и избор чланова који ће знати да успешно, као и до сада, да воде Удружење на добробит својих чланова.

ПРИЗНАЊА И НАГРАДЕ

Поводом обележавања јубиларне 30-годишњице од оснивања Удружења војних пензионера Србије, Главни одбор Удружење доделио је следећа признања:

ПОВЕЉА УВПС: Мирчета Јокановић, председник МОр „Бежанијски блокови 1“; Јусо Кадић, потпредседник МОр „Бежанијски блокови 2“ и Грујица Николић, члан Месног одбора „Бежанијска коса“.

ПЛАКЕТА УВПС: Драго Тодоровић, члан Месног одбора „Газела“; Боривоје Стојановић, потпредседник МОр „Париске комуне“; Вељко Тодоровић, члан Месног одбора „Бежанијска коса“; Жарко Михајловић, члан Месног одбора „Бежанијска коса“ и Чедомир Марић, члан Месног одбора „Стари аеродром“.

ЗАХВАЛНИЦЕ УВПС: Милан Шупут, члан Месног одбора „Газела“; Аница Ненадић, члан Месног одбора „Бежанијска коса“, Миодраг Анђелковић, члан Месног одбора „Газела“; Ђуро Баук, члан Месног одбора „Париске комуне“; Гордана Ђук-Шкондрић, члан Месног одбора „Бежанијски блокови 2“ Поводом обележавања јубиларне 30-годишњице од оснивања Удружења војних пензионера Србије, Општински одбор УВПС Нови Београд на својој 11. седници од 11. 9. 2023. године, доделио је следеће новчане награде и признања,

НОВЧАНА НАГРАДА од по 10.000 динара: Сулејман Шахиновић, потпредседник МОр „Бежанијски блокови 1“; Берислав Јовановић, члан МОр „Бежанијски блокови 2“; Марија Малиновић, члан МОд „Бежанијска коса“; Бојо Богићевић, члан МОд „Младост“; Душан Радаковић; члан МОд „Париске комуне“; Слободан Вукојевић, члан МОд „Дунавски кеј“; Зоран Блашковић, потпредседник МОр „Газела“ и Ранко Јокић; члан МОд „Стари аеродром“.

ЗАХВАЛНИЦА ОпОд Нови Београд: Општинска организација УВПС Лозница; Светлан Љубинковић; Миленко Сарић, члан МОр „Париске комуне“; Коста Савковић, члан МОр „Дунавски кеј“; Мирјана Живковић, члан МОд „Дунавски кеј“; Лука Милуш, члан МОр „Бежанијски блокови-2“; Драган Матијевић, члан МОр „Бежанијски блокови 1“; Ратко Чигојевић, члан МОр „Бежанијски блокови 1“; Владимир Благојевић, члан МОр „Младост“ и Иван Умек, члан МОд „Младост“.

Централно место у свему томе мора имати Главни одбор Скупштине УВПС јер кључни задаци, дефинисани на изборима у градским и општинским организацијама, треба да се успешно реализују. Општинска организација УВПС – Нови Београд, као најбројнија, као и до сада, даје и даће свој допринос да се стабилност и јединство Удружења у целини одржи и очува.

3. Пешић

У препуној сали Дома војске није било места за све војне пензионере који су хтели да присуствују свечаности обележавања три деценије од формирања УВПС у Нишу. Том догађају присуствовале су високе званице, међу којима председник УВПС Љубомир Драгањац, командант КоВ генерал-потпуковник Милосав Симовић, стручни сарадник у Кабинету потпредседника владе и министра одбране Милета Росић, народни посланик Милорад Хаџи Стошић, представници градске управе Ниш, председници и представници нишких и општина Сврљиг, Нишка Бања, Крагујевац, Алексинац, командант Треће бригаде КоВ пуковник Драган Антић, командант мабр пуковник Дејан Новаковић, председник Подружнице Клуба генерала и адмирала Србије генерал Жарко Лазаревић и генерал Стојан Марковић, представници Банке Поштанска штедионица Марина Митровић и Биљана Јовановић, управник Војне болнице Ниш др Вељко Милић, бивши председници Градске организације УВПС Ниш Обрад Миленковић и Милутин Пантелић, представници удружења и грађана и организација с којима сарађују нишки војни пензионери и други.

Присутне је поздравио председник УВПС Љубомир Драгањац који је рекао да је нишка организација једна од најактивнијих, па и најбољих, наводећи да им је у центру пажње био војни пензионер коме су несебично помогли у остварењу закинутих права. Честитајући им 30 година рада Драгањац им је пожељео нове успехе и достизање планираних домета.

А све је почело овако: Пре 30 година, то јест 29. октобра 1993. године, на седници оснивачке Скупштине, уз присуство 800 делегата, формирана је Градска организација УВП Ниш, као изразита потреба пензионисаних подофицира и официра у решавању умањених статусних и других права.

Све припреме за оснивачку Скупштину извршио је Иницијативни одбор са Драгољубом Лазићем на челу, који је изабран за првог председника Градског одбора.

Спорење са параграфима

Данас Градска организација УВПС, након одређених спајања, у свом саставу има 12 месних организација на територији свих општина града Ниша. МО Алексинац, Секцију летача и падобранаца, војне пензионере из Соко Бање, Гаџин Хана, Сврљига и Беле Паланке, а и придруженог колективног члана Подружницу Клуба генерала и адмирала.

„Градска организација је једна од највећих у Србији, а са поносом можемо рећи, да смо први у погледу пружања помоћи војним пензионерима у остваривању њихових права, из свих области, како у управном и парничном поступку, као и по стамбеним питањима, здравственом обезбеђењу и друго. Ако посматрамо период од 30 година, може се рећи да није баш дуг, али ако погледамо шта је Удружење учинило за своје чланове, можемо рећи да то није учинило ниједно удружење, ма колико да оно траје. Услови у којима смо радили, нису нам били наклоњени, пут нам је био трновит“, казао је председник нишких војних пензионера Зоран Јашовић и наставио:

„Претходна власт нам је забранила да

Свечани скуп нишких војних пензионера ОРНИ ЗА НОВЕ УСПЕХЕ

Организација у целини постигла је значајне резултате у областима пензијско-инвалидског осигурања, здравственог и стамбеног обезбеђења, неговања светлих традиција ослободилачких ратова Србије, затим у областима културе, спорта и свих других области које се налазе у програму и жижи интересовања пензионерске популације. Упркос добро организованим активностима нека закинута права нису остварена, па је у план рада за наредни период то одређено да се приоритетно решава.

Председник нишких војних пензионера Зоран Јашовић

користимо просторије у Дому Војске Ниш. Нисмо имали где да преселимо своја материјално-техничка средства и архиву. Имали смо срећу да нам је руководство СПС изашло у сусрет, омогућивши нам да се преселимо у једну њихову просторију. Неизмерно им хвала на томе. Након долаaska актуелне власти враћени смо у просторије Дома војске Ниш, што је и природно.

Законом о Војсци Србије од 2008. године и новим Правилником о платама и другим новчаним примањима професионалних лица Војске Србије, укинута је усклађивање војних пензија са процентом повећања плата професионалних војних лица. Тиме је дошло до великих разлика у висини пензија лица истог чина и положаја, али пензионисаних у различито време. Овим Законом није извршено усклађивање војних пензија са ванредним усклађивањем за 11,06 од 1. јануара 2008. године, чиме је повређен Закон на штету војних пензионера. Војни пензионери су то своје право потражили преко надлежних државних и судских органа, где су, уз понављање захтева три и четири пута, успели да дођу и до највише судске инстанце. Држава је признала право, али га је умањила за једну трећину, тачније за 4,21%.

Уштедели држави милионске суме

Руководство Гр.Орг. Ниша урадило је више од 12.000 тужби, чиме смо држави и нашим члановима уштедели вишемилионске износе новца, јер нису морали да иду код адвоката који су од државе наглаћивали велике трошкове парничног поступка, нагласио је Јашовић.

Пребацивањем пензијско-инвалидског осигурања војних осигураника у надлежност Министарства за рад и социјалну политику и на Фонд ПИО РС усклађивање пензија се врши по прописима које обезвређују особности војне професије. То је поделило војне пензионере, на оне који су пензионисани до 1. 1. 2012. године и оне после тог датума. Овим потоњим се у пензију обрачунава и накнада по основу бенифицираног стажа у износу од 20%, чиме се још више увећава разлика између пензија лица истог чина и положаја.

„Четири године смо подносили умањене пензија, које је обухватило више од 90% војних пензионера, те иако је Закон о начину исплате пензија укинут, није јасно да ли ће нам то бити враћено.

Председник УВПС је у септембру прошле године упутио писмо председнику

20.000 на 30.000 евра у динарској противвредности за пензионере који немају никакав стан и примају увећане трошкове становања.

Шта нам је највише потребно? Одговор је јасан, то је здравље. Године пролазе, а терет тешког рада и службовања све више стиже. У садашњим условима здравље је скупо. Наша предност у односу на неке друге средине је што у Нишу имамо Војну болницу, са којом остварујемо изузетну сарадњу.

Свечаност су увеличали многобројни гости

Признања је заслужнима уручио Љубомир Драгањац

Хор „Учитељска лира“

државе, везано за пензије. Указао је на то да се непрекидно продубљује разлика између плата професионалних припадника Војске Србије и пензионисаних припадника Војске Србије, који су деценијама часно и са успехом обављали значајне и тешке дужности у области одбране земље. Створене су драстичне разлике у висини пензија старешина истог чина и положаја, што се раније није догађало. Стога, УВПС предлаже аутономно уређење пензијског система војних осигураника, тако што би се износ пензије утврђивао у одговарајућем проценту (85%) од износа плате у последњем месецу пред пензионисање. Пензије би се усклађивале са растом плата у Војсци, а послови пензијског осигурања вратили у делокруг Фонда за СОВО, као што је и било пре 1. 1. 2008. године, када су донете измене и допуне Закона о Војсци Југославије.

С обзиром на то да је донет нови Закон о борцима, позивам све војне пензионере који су учествовали у ратним дејствима током деведесетих година и за време ратног стања 1999. године, да дођу у просторије удружења и реше статус борца.

Истичем да актуелни министар за рад, запошљавање, борацка и социјална питања Никола Селаковић, а и градоначелница Ниша Драгана Сотировски имају изражену вољу да саслушају и постепено решавају проблеме бораца путем представника борацких удружења. Градоначелница Ниша је донела одлуку о формирању савета за рад са борацким удружењима.

Бесплатан превоз за времешне пензионере

У Нишу су пензионери старији од 75 година добили бесплатни превоз у градском саобраћају, подвукао је Јашовић.

За пензионере чија су примања по члану домаћинства испод 30.000 динара уведена је додела социјалне и хуманитарне помоћи. То се односи и на случајеве тешког обољења и елементарних непогода. За ту намену се издваја 40% чланари-

не. У последњих годину дана Гл.Од.УВПС у Београду доделила је члановима Удружења из Ниша помоћ у укупном износу од 426.000, динара. Градска организација у Нишу је доделила солидарну помоћ за 51 лице који су прележали вирус КОВИД-19, по 10.000,00 динара.

За војника је најважније наоружање, а пензионери који су лично наоружање купили, морају да плаћају порез. Многи чланови тешка срца враћају пиштоље, и кажу: уместо да се наоружавамо, ми се разоружавамо.

Стамбене невоље

Што се стамбеног обезбеђење тиче, ситуација се у последње време поправља.

У прошлој години у Нишу је подељено 188 станова. Иако је Удружење инсистирало и предлагало да се 40% станова подели пензионерима а 60% за професионалне војнике. Па ипак пензионерима је припало само 24% што је неправедно.

Куповина јефтиних станова за припаднике снага безбедности по принципу „брзи прсти“ показала се веома неповољно, тако да су станове успели да купе и припадници безбедносних снага са једном годином радног стажа, а пензионери који нису вични за рад на интернету остали су без станова. Након тога је дошло је до великог незадовољства пензионера. УВПС је реаговало и указало Влади РС да такозвана куповина станова „брзи прсти“ није добра, јер треба да имају предност лица која имају дужи стаж чекања, односно да се куповина јефтиних станова обавља на основу постојећих ранг-листи. Након тога је Влада РС усвојила нове уредбе. Тим уредбама регулисана су три критеријума по којима ће се утврђивати редослед за куповину јефтиних станова: (1) редослед утврђивати на основу ефективног радног стажа израженог у данима, (2) бодује се време када је извршена пријава електронским путем и (3) утврђено је право приоритета на локације у Београду.

„На иницијативу и предлог Удружења повећан је износ за бесповратни кредит са

Главни циљ враћање у Фонд за СОВО

„Стање у Војној болници Ниш из дан у дан се побољшава јер је држава почела да осавремењује Војну болницу, која је је најстарија здравствена институција на југу Србије (формирана пре 144 године). Неопходно је ојачање кадром. чиме ће и наше потребе бити брже и боље разрешаване. Често организујемо састанке са Управником ВБ Ниш, пуковником др Вељком Милићем.

За време короне смо имали мање активности него иначе. С обзиром да се ситуација што се тиче короне поправила, ове године смо организовали шест излета, до краја године планирамо још један. За идућу годину планирамо организацију турнира у шаху, једнодневне спортске и рекреативне активности и друго.

Остварили смо веома добру сарадњу са градским и општинским структурама. Мада смо најбројнији у односу на сва борацка удружења, имамо проблем што нисмо регистровани у Нишу, него у Београду, па не можемо да се пријавимо на конкурс за пројекте. У наредном периоду нам предстоји борба да то решимо.

Главни одбор је покренуо иницијативу, а и даље ће инсистирати на томе, да се ПИО врати тамо где му је место - у Фонд за СОВО, чиме ће се многи проблеми решити. Наставићемо и даље да помажемо члановима у вођењу Управних и судских поступака. Борићемо се за враћање умањеног дела пензија од новембра 2014 до октобра 2018.године. Поново ћемо, по ко зна који пут, покренути иницијативу да се у Нишу отвори Геронтолошки центар за војне пензионере и чланове њихових породица, јер за то постоји слободни грађевински простор“, закључио је Зоран Јашовић.

У културно-уметничком делу програма учествовали су књижевник Мирослав Бакрач, пуковник у пензији, Оркестар Копнене војске, хор „Учитељска лира“ и други.

3. Пешић

Тридесет година земунске организације

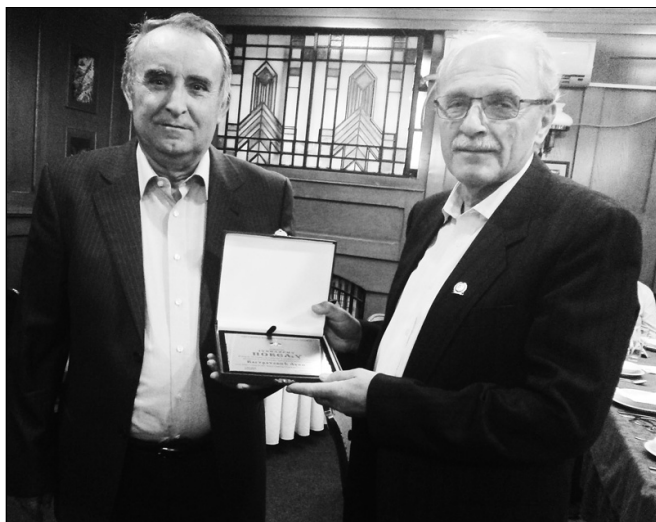
ДАН СЛАВЉА И ПОДЕЛЕ ПРИЗНАЊА

Општинска организација УВПС Земун убраја се у оне које без већих осцилација испуњавају своје програмске и статутарне обавезе. Њихов рад би могао да се дефинише народном изреком „Тија вода брег рони“.

Део учесника свечаног скупа

Почетком октобра у згради РВ и ПВО одржана је свечана седница Општинске организације УВПС Земуна поводом три деценије од оснивања те организације. На почетку је одата пошта свим преминулим члановима, а и дугогодишњем председнику општинске организације Цветку Јокановићу. Међу гостима су били Лука Кастратовић, председник УО Клуба генерала и адмирала РС, Симеон Туманов, председник Оп Од УВПС Нови Београд, Муле Глумац председника НО УВПС,

Повељу УВПС Луки Кастратовићу уручио је Остоја Поповић

Остоја Поповић, члана ИО УВПС, Катарина Вујовић из Центра МО за локалну самоуправу, Милорад Орел, председник Градског удружења УВПС Нови Сад, Душица Танасковић, директорка „Статус стила“ и Драган Пантић, едитор листа „Војниветеран“.

„Организација војних пензионера у Земуну је основана 25. октобра 1993. године. Иницијативни одбор за формирање удружења основан је 15. октобра 1993. године. Оснивачка Скупштина одржана је 25. 10. 1993. године у Дому ваздухопловства у Земуну уз присуство више од

300 чланова КВП. За првог председника изабран је Станко Борота. Од пет председника Општинске организације, на челу организације најдуже се задржао Цветко Јокановић који је остварио пет мандата (од 1997. до 2018. године)“, рекао је Славо Дошеновић, председник земунских војних пензионера.

Секретар, уједно и благајник Трајче Митушев неуморно ради пуних 29 година, а својим радом умногоме доприноси успешности у раду општинске организације УВПС Земун.

Општинску организацију чине 9 месних

организација, које су све, осим једне, основане 1995. године. Седам МО чине урбани део Земуна (Центар, Доњи Град, Марија Бурсаћ. Сава Ковачевић, Нови Град и Горња Варош). Делови МО се простиру и на насеља: Алтина, Земун Поље, Галеника, Грмеч, Плави Хоризонти, касарне Новоградска, Светосавска и Коњичка. Две МО, Батајница и Сурчин, су изван главног језгра Земуна. Чланови земунске организације чине и они који живе у Батајници, Угриновцима, Грмовцу, Бусијама, Шангају, Војној Колонији, у Економичи, „13. мај“. Сурчин, Јаково, Бољевци, Петровчић, Спортски центар Сурчин, Бечмен, Добановци, Прогар, Радио-фар и „Соко“ Салаш.

„Данас организација броји 968. чланова. Од тога 710 мушкараца или 73,27% и 289 жена или 26,73%. Старосних пензионера има 359 или 37,08%, породичних - 270, или 27,89%, инвалида рада има 216, или 22,31%, осталих 123, или 12,70%. Старијих од 90 година је 26 пензионера или 2,68%. На почетку двеихледијадитих година Удружење је бројало и до 3.500 чланова. Главни разлог смањења броја чланова је биолошки одлив и смањени прилив нових чланова“, подвукао је Дошеновић.

Општински одбор ради у здању Дома ваздухопловства. Удружење је основано као добровољна, невладина, соц. хуманитарна, патриотска, нестраначка организација, ради остваривања и унапређења соц. статуса, првенствено војних пензија, здравственог и социјалног осигурања и стамбеног обезбеђења.

Сарадња са другим и сродним удружењима се одвија у узајамном помагању у организацији и унапређењу квалитета живота КВП. Посебно је развијена сарадња са Оп Од УВПС Нови Београд. Велику помоћ у раду општинског удружења пружају председник УВПС Љубомир Драгањац и председник Извршног одбора Зоран Вучковић.

За квалитетно и правовремено информисање заслужни су гласило „Војниветеран“ и Сајт Удружења војних пензионера Србије

Удружење се бави решавањем статутарних проблема КВП, из домена пензија, стамбеног и здравственог обезбеђења чланова, корисника војних пензија, а и о социјалном и хуманитарном статусу КВП.

Удружење је пролазило кроз тешке периоде бременитим проблемима у сфери стамбеног обезбеђења, у функционисању здравственог обезбеђења, током пандемије вируса корона, закинутим пензијама. Тешко је било и приликом преласка из Фонда за СОВО у РФ ПИО...

Заслужним појединцима и организацијама уручена су и признања. Повеља је додељена генерал-мајору у пензији Луки Кастратовићу. Плакете УВПС уручене су Дејану Ватићу, Трајчету Митушеву, Милану Биги и Драгошу Бадњару. Захвалница је припала Милораду Остојићу, а књига Маринку Николићу.

Из наградног фонда Општинског одбора УВПС Земун додељено је девета захвалница, две књиге и 30 јубиларних плакета.

Сваке године Општинска организација бира свој најбољу Месну организацију. Овога пута била је то Месна организација Батајница.

Т. М.

Крагујевчани обележили Дан оснивања Удружења

ТРАСИРАЛИ ПУТ У БУДУЋНОСТ

Поводом Дана оснивања Удружења војних пензионера у Крагујевцу, одржана је проширена седница Градског одбора, на којој су изнети резултати рада удружења и уручена признања члановима који су својим радом то заслужили.

Јесен живота већ свима цвета у коси, али осећај да својим искуством могу допринети бољој стварности живота, даје им снагу и вољу да и даље предано раде на решавању значајних животних проблема за све припаднике. Својим предлозима настоје да угрожени војни пензионери (нажалост којих још има), добију већу помоћ за живот достојан човека.

Због познатих догађаја из ближе историје, цепања државе, селидби и ратова доста припадника војних пензионера није одговарајуће стамбено обезбеђено. Влада, истина, чини одређене напоре, градећи пристојне стамбене објекте који се по устаљеном реду додељују и овој популацији. Проблем још није саниран, јер економски услови нису били до скоро у могућности брже да збрину већи броја припадника који су скоро 30 година животарили као подстанари поново је било речи, да ова установа културе обнови рад и да својим активностима оствари и пристојну финансијску добит. Обнављањем рада ове установе, стекли би се услови за већу повезаност и сарадњу са цивилним структурама града преко школа, студената, омладине и радних организација учешћем у културним активностима.

Услови у којима ради гарнизона амбуланта су далеко испод просека у којима раде сличне установе у грађанству.

Сагласна су и мишљења овдашњих војних пензионера да се Одељење Фонда за СОВО и Удружење војних пензионера (чији су чланови његови клијенти) из садашњих просторија преселе у гарнизону амбуланту како би се лакше и брже решавали здравствени и административни послови.

Има војних пензионера који не могу ићи од амбуланта до Одељења Фонда за СОВО као и радници овог одељења долазити до амбуланта јер су обе прилично удаљене једна од друге. Ово тим пре, што у објекту где је гарнизона амбуланта има доста слободног простора за несметан рад Одељења Фонда за СОВО и Удружења војних пензионера.

На седници Градског одбора је о резултатима рада Удружења говорио председник Извршног одбора Зоран Вучковић.

Током седнице наглашено је да ће ово удружење и даље активно радити на предлозима за побољшање живота војних пензионера и посебно на omasовљењу чланства, чиме би и резултати били успешнији на обострано задовољство.

На седници је изражена нада да ће Главни одбор Удружења уважити предлоге и ставове и бити упорнији у њиховој реализацији, у циљу побољшања животног стандарда те популације.

Повеља УВПС додељена је председници Секције жена и члану Градског одбора Зори Миладиновић, Плакета УВПС уручена је председнику Градске организације УВП Крагујевац Милану Савићу, потпредседнику Звонку Младеновићу, председнику Надзорног одбора Александру Јанковићу и Николи Германцу, члану. Захвалница је припала Живку Пајевићу.

Градски одбор УВПС наградио је по 15.000 динара бившег председника ГРО и члана конститутивне скупштине Удружења Бранка Јовановића, секретара и члана Градског одбора Славка Минића и благајника Марка Николића.

У име награђених и похваљених захвалила се Зора Миладиновић, истакавши да ће и даље радити на побољшању статуса војних пензионера.

Јанко Мићић

Сећање на стрељане Краљевчане
1941. године

ПАРАСТОС ОКТОБАРСКИМ ЖРТВАМА

Крвавог октобра 1941. године окупационе снаге немачког Вермахта су у Краљеву, у знак одмазде, стрељале 2.255 недужних грађана, по принципу 100 стрељаних за једног погинулог немачког војника и 50 за једног рањеног. Оваква наредба је важила само у Србији и имала је за циљ да се унесе страх међу становништвом и спречи боло какав оружани отпор. Знали су да су Срби ратоборан и слободарски народ и да се неће помирити са окупацијом. Овом злочину су претходиле заједничке оружане акције партизанских и одреда ЈВуО који су Краљево и регуларне снаге Вермахта држали у блокади. Прва група невиних људи и деце је приведена и затворена у локомотивску халу железничке станице у Краљеву 14. октобра, а стрељања су извршена од 15. до 20. октобра. Међу стрељаним највише је било Срба, али је убијено и 54 Руса и 60 Словенаца који су у Краљеву потражили уточиште и спас од немачког терора.

Као и сваке године, 14. октобра је најпре одржана комеморативна седница у сали Скупштине града, да би се активности наставиле у Споненпарку, где је и гробље стрељаних. Пре свих на гробље су ишли потомци стрељаних, запалили свеће на спомен-обележјима и помолили се за душе своји најмилијих, Звуци сирене су најавили почетак протоколарних активности, након чега је Градски хор отпевао химну Боже правде. Уз полагање венаца сенима стрељаних су се поклониле бројне делегације: пре свих потомци стрељаних, а затим града Краљева, Рашког управног округа, Војске Србије, Полиције, Жандармерије, Градског одбора УВПС Краљева, СУБНОР-а, братског града Марибора, бројних удружења, организација и друштава.

Парастос невини стрељаним суграђанима су, као и сваке године, служили свештеници Епархије жичке.

Свим окупљеним се кратко обратио градоначелник града Краљева. Општа порука је да се увек сећамо и не заборављамо овакве догађаје и људе страдале у њима, али да праштамо уз жељу да се нико не и никада више не догоде.

На крају је за све присутне изведен пригодан поетско-музички програм „Камена успаванка“.

Овом догађају је присуствовало више од хиљаду људи, међу којима је највише школске омладине. Овакву праксу треба наставити и убудуће за све манифестације које се организују, јер само преношењем осећања на младе да се поштују догађаји из наше историје можемо очекивати да то дуго траје.

Добро је и то што је градска власт поставила ограде око Спомен-парка, уз обезбеђење на улазној капији. На овај начин је спречен неконтролисан улазак људи и животиња који су скрнављивали Спомен-парк.

Ј. Симић

Дружење пензионера из Крагујевца, Пожаревца, Новог Сада и Бањалуке **КОЛОПЛЕТ ЗНАЊА И ЕМОЦИЈА**

У Музеју посвећеном Обреновићима

Песма о Крагујевцу у центру тог града

Заједничко дружење војних пензионера из Србије и Републике Српске снажна је прича која ангажује чланове да упознају један од крајева Србије и Републике Српске, уз ангажовање најбољих водича и уз посете најважнијим локалитетима и музејима. Да, на тим местима се учи историја, обновљају се знања која су излетници сами стекли или су их понели из школе. Када сунце зађе, наступа време културно-уметничких активности. Буде то распевана и разиграна дружина. Приликом досадашњих дружења у Бањалуци су формирана женска и мушка певачка група, којима су се придружили и поједини чланови из Новог Сада и Пожаревца.

Они који се нађу на попришту песама, изнађени су лепотом и распонем гласова који делују као какав велики хор. Слухисти имају шта да чују и у чему да уживају.

Овога пута (5. до 7. октобра) друже-

ње је почело на Опленцу, где је посећен храм Карађорђевића. На врху Малог Опленца, на надморској висини од 347 метара, уздиже се Црква светог Ђорђа и Маузолеј краљевске породице Карађорђевић, бела петокуполна грађевина, префињених облика и материјала, грађена у комбинацији српско - византијског стила, а по пројекту архитекте Косте Ј. Јовановића, у периоду од 1910. до 1930. године.

Уследило је историјски час у кући краља Петра Првог и разгледање тамошњих експоната, па музеја и других објеката значајних за историју Србије.

Посета се поклапала са великим вашаром у Тополи, где може све да се купи, како у шали кажу – од игле до локомотиве. На сваком углу послова-ле су кафане на отвореном, где је било печења, али и свадбарског купуса. Било је и грођа и вина. Понајви-

ше – доброг расположења.

У Шумарицама најпре је посећен Музеј "21. октобар" који је за четири деценије постао је један од најзначајнијих меморијалних музеја. Посетило га је око пет милиона људи из читавог света. Тај музеј један је од ретких институција те врсте у земљу чија је зграда наменски подигнута као музеј и данас једна од најмаркантнијих и најавангарднијих грађевина у Крагујевцу и Србији.

Артефакти изложени у музеју изазивају бујне емоције. Ђачке торбе и капе, предмети стрељаних, а нарочито последње поруке које су исписали на парчету папира или каквом другом предмету не могу посетиоце да оставе равнодушним...

Шетња Шумарицама и прича о страдању Крагујевчана, уз разгледање споменика, заиста је несвакидашњи доживљај.

Неговање борбених традиција ОДБРАНА НА БАЈОНЕТ

У нашем народу Битка на Мачковом камену слави као најкрвавија у току Првог светског рата, а одиграла се од 19. до 22. септембра 1914. године. У бесконачним јуришима на надморској висини од 924 метара учествовало је 65.000 војника и старешина, наших и аустроугарских. На око 700 квадратних метара погинуло је 800 наших и 1.200 аустроугарских војника, а њих око 30.000 рањавањем је било избачено из строја.

Сваке године грађани Поцерине, Мачве, Јадра, Азбуковице и из других крајева Србије окупе се на Мачковом камену да би одали пошту дивјунацима који су својим херојским делима исписали најславније странице националне историје.

Како се Мачков камен налази на граници општина Крупњак и Љубовија, то се народу сваке друге године обраћа један од двојице председника општине. Овога пута говорио је први човек Крупња Иван Исавловић. Он је споменуо књигу пуковника у пензији Милоша Дејановића у којој је објављена аустроугарска фотографија начињена на Мачковом камену одмах после битке, који је био прекривен телима погинулих. Говорио је о слободарству дубоко

укорењеном у српском народу и о томе да су наши слободари, бранећи своја огњишта, бирали пут славе и части.

Потпуковник у пензији Драган Грујић, по свему судећи, најбољи је познавалац Битке на Мачковом камену. Његово излагање пажљиво су пратили окупљени грађани, посебно млади. Била је то својеврсна реконструкција битке на елоквентан и веома занимљив начин. Надахнуто је Грујић причао о бици у којој је непријатељ био десет пута јачи. У тој бици су наши официри јуришали на челу младих војника. Команда је била „За мном!“ Борбе су се често одвијале прса у прса, уз употребу бајонета. У Дунавској дивизији првог позива погинуло је 118 официра. Из те јединице погинула су четири команданта пука, а четири је рањено.

Ученици крупњачке основне школе „Боривоје Ж Милојевић“ на Мачков камену су дошли маршујући неколико километара. Крај Спомен-костурнице изведен је и пригодан културно-уметнички програм.

На Спомен-костурницу подигнуту 1931. године положени су венци државе Србије, Војске Србије, локалних самоуправа и многобројних организација и удружења.

З. П.

Испред Маузолеја Карађорђевића на Опленцу

Кола су веома омиљена

Вече је било испуњено песмом и игром. Било је и валцера и танга, а пре свега више пута вило се велико народно коло. Мало ко му је могао да одоли.

Сутрадан су војни пензионери разгледали зграде из времена Милоша Обреновића и упознали се са историјом Шумадије и Крагујевца као негдашњег главног града. У лаганој шетњи видели су здање Народног позоришта, Крагујевачке гимназије, Тополивницу и многе друге објекте.

На растанку, у центру града, у пратњи хармоникаша Љубе Плавшића, излетници су запевали „Крагујевцу мили граде“, „Ај берем грожђе, бирам тамјанику“ и „Ово је Србија“. Затечени грађани поздравили су их аплаузима.

З. П.

На Мачковом камену се окупио велики број грађана

Бацци су маршевали до места чувене битке

Из Ратног дневника генерал-пуковника
Небојше Павковића

ШПИЈУНСКИ САТЕЛИТИ И ЧАРЛИ БРАВО

У свемиру се пре почетка агресије налазило шест извиђачких или шпијунских сателита који су програмирано пратили и прикупљали податке о кретању оклопно-механизованих јединица, система ПВО и авијације ВЈ. Прислушкване су све комуникације ВЈ и фотографисани су положаји одбране јединица и позиције командних места, центара везе, положаја артиљеријско-ракетних јединица ПВО итд. Потом је њихов број повећан на десет до једанаест.

Обучен опружен на кревету, размишљао како више нема правила о времену и начину дејства авијације. Од поноћи авијација је два пута, у 1.45 и 1.55 часова, дејствовала по циљевима у околини Куршумлије. Највише по Касарни „Топлички устанак“ и РО „Металац“.

Поред велике материјалне штете и пожара који је захватио неколико објеката, у Касарни није било последица по људе. У 1.50 часова са шест пројектила гађани су Аеродром „Слатина“ и објекти 492. ваздухопловне базе РВ и ПВО. Уништене су зграде Војничког клуба, котларница и хангар. На снази је „ваздушна опасност“. Међутим, нико није напустио командно место. Спремам се да критикујем Лазу, али ме спречавају неколико снажних експлозија које потресају зграду. Не могу да одредим где су пројектили експлодирани, али је сигурно да су врло близу.

Схватам да више нема правила када је у питању време извођења напада. НАТО располаже великим бројем авиона да може 24 часа да бомбардује нашу земљу с тежиштем на Космет. Процењујем да се две трећине потенцијала за дејство са дистанце ангажује за уништење Треће армије и Приштинског корпуса на Косову и Метохији. Очигледно је да команда НАТО-а жели да радикалним акцијама оконча агресију што пре, без обзира на последице. Ово је четврти дан како авијација непрекидно бомбардује Косово и Метохију.

НАТО падобранима снабдевао ШТС

Група авиона прелеће изнад Грачанице и Приштине и одлази на север. За њом једна група надлеће Кишницу. Неколико секунди касније тресе се Приштина и околна. Осећам потресе и размишљао о брани на Грачаничком језеру. Тачно је 2.00 часа. Бројим шест јаких експлозија. Ускоро стиже извештај. Мета је Центар везе савезних органа и зграда Извршног већа на Грмији. Тамо је до скоро било ИКМ Треће армије и Приштинског корпуса. У бомбардовању је погинуо радник на Центру везе који је у претходном нападу остао неоштећен. Бомбардовани су и празни магацини 202. позадинске базе у селу Лукаре у северном предграђу Приштине. Команда 15. оклопне бригаде извештава Лазаревића да ловачко-бомбардерска авијација дејствује по рејону рудника Белаћевац. Авијација агресора окомила се на тај про-

стор јер се на њему налазе ватрени положаји батерије ПВО из састава 311. самоходног ракетног пука ПВО, јединице 15. оклопне бригаде и 115. војнотероторијалног одреда.

Командант 58. лаке пешадијске бригаде, потпуковник Савић, извештава да је авијација у 2.15 часова поново избацивала падобране са теретом у ширем рејону Подујева и Бајгоре. Очигледно је да НАТО и даље снабдева савезнике ШТС наоружањем, муницијом и храном. Сугеришем Лазаревићу да планира да наше јединице дођу до избачених товара, да видимо о чему се ради. Информација је потврђена и од „Алана“ и „Марса“. Поред Подујева, падобрани са теретом избацивани су и на Шар-планини.

Група агресорских авиона која је пре тридесетак минута одлетела на север изручила је смртоносни терет на Куршумлију и околину. Од 2.45 до 2.50 часова по једанаести пут град је био на мети авијације. Команда 354. пешадијске бригаде извештава да је причинена велика материјална штета у граду. Погођене су зграде Дома здравља, „Електродистрибуције“ и Манастир Свети Никола из 12. века. Бомбардовање Куршумлије поновљено је у 3.20 часова, а у 3.44 часа са два пројектила гађан је Аеродром „Слатина“. После ових напада дејства су престала. НАТО авиони напустили су небо изнад Космета.

Откуда 3.000 цивила

После десетак минута зове ме генерал-мајор Николић и реферисхе да су току ноћи кроз рејон одбране Трећег моторизованог батаљона 78. моторизоване брига-

де, на правцу Прешево–Миратовац–село Лојане, у Македонији, припадници МУП-а организовано провели преко 3.000 цивила, највероватније са Космета и из околине Прешева. Изненађен овим сазнањем, тражим објашњење. Николић објашњава да је то урађено од стране МУП-а из Прешева по налогу „одозго“ и да је команда 78. моторизоване бригаде то прихватила, не мешајући се у рад припадника МУП-а, да не би дошло до сукоба.

„Али, Ницо, цивили су прошли кроз рејон одбране бригаде и ван граничног прелаза. МУП нема шта да тражи ван граничног појаса. Чак и да је неко наредио „одозго“, то не може да прође без тебе и мене“, одговарам љутито. Николић ћути. Нема објашњење за овакав пропуст Команде 78. моторизоване бригаде, команданта пуковника Милетића и граничних органа са Карауле „Цакановац“ из 42. граничног батаљона.

Наређујем да контактира са органима МУП-а у Врању и да упозори да Полиција не улази у рејоне одбране јединица Корпуса. Због овог поступка припадника МУП-а из Прешева одлучујем да касније позovem начелника ШВК, Ојданића, и затражим да на нивоу Врховне команде реши односе и надлежности МУП-а и ВЈ.

Информишем Лазаревића и остале са понашањем припадника МУП-а у зони Нишког корпуса. Лазу ме зове да чујем информацију о обарању НАТО авиона у околини Тетова. Штаб западне алијансе потврђује: „Да је у близини села Јегуновце, код Тетова, 19. априла 1999. године, пала беспилотна летилица коју је НАТО користио за прикупљање података на Космету. Шпијунски авион погодила је ПВО ВЈ изнад Космета, а место где је пао блокирале су немачке јединице у саставу НАТО снага у Тетову“.

У коментару о паду борбеног авиона, који је истог дана пао на Шар-планини, у близини места Јеловски камен, наводи се: „Још се трага. Очевици су видели авион који је дошао из правца Космета, из кога је куљао дим. Затим се чула јака експлозија. Житељи села Дреново, удаљеног тридесетак километара западно од Велеса, на јужним падинама планине Голешнице, пронашли су један од два пројектила који су, случајно, или намерно, откачени са једног авиона НАТО-а. Мештани села су чули две јаке експлозије и видели како су погођене две НАТО ракете“.

Осматрање Космета из свемира

Док чекамо да сване и да се врате авиони НАТО-а, потписујем и молбу ШВК-е за препотчињавање преосталог дела 72. специјалне бригаде после извршене мобилизације. У молби предлажем да бригада изврши марш по мањим групама, од четири-пет моторних возила, на одстојању 300-500 метара, правцем Београд–Ниш–Прокупље–Подујево–Приштина–село Коморане–Ораховац–Ђаковица–Дечане

Генерал Ђаковић ми даје текст наређења о препотчињавању МУП-а јединицама Треће армије. Читам наређење које је истоветно са наређењем које је послао ШВК. Знам да потчињене јединице неће имати много користи од овог наређења, јер се њиме не може изврши препотчињавање МУП-а.

У наредном сату бавим се Информаци-

јом Обавештајне управе ШВК, стр. пов. бр. 84-1, о сателитима изнад Косова и Метохије: „КН-11“, „КН-12“ и „La crosse“. У Информацији се наводи да ће се 23. априла 1999. године изнад Косова и Метохије налазити 11 сателита, 25. априла 1999. 9 и 27. априла 1999. 10 сателита. Максимална концентрација биће од 4.00 до 14.00 часова. У Информацији је наведено и време када изнад Косова и Метохије неће бити извиђачких сателита: 21. априла 1999. године, од 14.00 до 24.00 часа; 22. априла 1999. године, од 15.00 до 24.00 часа; 23. априла 1999. године, од 16.00 до 22.00 часа; 24. априла 1999. године, од 13.00 до 24.00 часа; 25. априла 1999. године, од 13.00 до 22.00 часа; 26. априла 1999. године, од 13.00 до 23.00 часа; 27. априла 1999. године, од 16.00 до 22.00 часа; 28. априла 1999. године, од 16.00 до 22.00 часа; 29. априла 1999. године, од 13.00 до 21.00 час.

Ово су за Команду Армије значајни подаци. У наведено време ће бити могуће вршити померање јединица и изводити друге борбене радње.

У свемиру се пре почетка агресије налазило шест извиђачких или шпијунских сателита који су програмирано пратили и прикупљали податке о кретању оклопно-механизованих јединица, система ПВО и авијације ВЈ. Прислушкиване су све комуникације ВЈ и фотографисани су положаји одбране јединица и позиције командних места, центара везе, положаја артиљеријско-ракетних јединица ПВО итд.

Подаци у реалном времену

Сателит KEYHOLE („Кључаоница“), је „паметан“ сателит. Има могућност да „види“ и најмање и најситније јединице, објекте и оруђа. Сателит LACROSSE, „игла“, располаже прецизним радаром који може кроз облаке да региструје сваки мотор који се покренуо на земљи.

Сателити MENTOR, TRIUMPHET и MERCUR су компјутерски прислушкивачи који могу да снимају све врсте разговора који се обављају преко радио-станица или мобилних телефона.

Сви ови сателити лете у паровима и електрооптичким камерама одмах преносе слику или разговор до централе обавештајних служби које прате њихов рад. Сваки од ових сателита кошта најмање милијарду долара. Они обезбеђују податке НАТО-у у реалном времену.

Због тога су смешна објашњења која су званичници НАТО-а давали када су погађали цивилне циљеве и проглашавали их колатералном штетом. То потврђује снимак разговора између AWACS-а и пилота Ф-16 који је гађао албанске избеглице код Бистражинског моста.

На пресретнутом снимку разговора, пилот авиона Ф-16, 14. априла 1999. године у 15.21 час, уочио је колону цивила и био је у недоумици шта да ради. Тражи објашњење од AWACS-а:

„Добар дан. Чарли Браво, на позицији

Сателити су веома моћна средства за извиђање бојишта у реалном времену

сам десет. Испод— никаквог кретања. Молим информацију о црвеним миговима.“

„Чарли Браво, Мајка (AWACS) овде. Патролирај према северозападном правцу Призрен—Ђаковица. Црвених мигова нема у ваздуху.“

„ОК, идем на 3.000 фита“.

„Мајка Чарлију Браво: „Добијаш појачање за 10 минута. Биће нешто интересантно јужно од Ђаковице“.

„Чарли Браво Мајци: „Изназим из облака, још ништа не видим“.

„Мајка Чарлију Браво: „Продужи на север, курс 280“.

„Чарли Браво Мајци: „Држим 3.000 фита, испод мене је колона аутомобила, некакви трактори. Шта је то? Тражим инструкције“.

„Мајка Чарлију Браво: „Да ли видиш тенкове? Понављам, где су тенкови?“.

„Чарли Браво Мајци: „Видим тракторе, ваљда црвени нису камуфлирали тенкове у тракторе“.

„Мајка Чарлију Браво: „Какав је то чудан конвој? Какви цивили, дођавола? То је све српско масло. Уништи циљ“.

„Чарли Браво Мајци: „Шта да уништим, тракторе? Обичне аутомобиле? Понављам, не видим никакве тенкове. Тражим допунске инструкције“.

„Мајка Чарлију Браво: „То је војни циљ. Потпуно легитиман војни циљ. Уништи циљ. Понављам, уништи циљ!“

„Чарли Браво Мајци: „Разумео. Лансирам“.

„Чарли Браво је извршио задатак „Мајке“ и убио 75, а ранио преко 100 албанских цивила. Команда НАТО-а у Бриселу је тек после 24 часа признала овај злочин, али га је оправдала „грешком пилота“.

Кривица приписана пилоту

Пратећи след овог трагичног догађаја, прегледом „Листу циљева“ за дан 14. април 1999. године. На редном броју 116. списка су подаци да је НАТО планирао да гађа мост на реци Ереник. Команде Треће армије и Приштинског корпуса имале су информацију да ће авијација на овој лока-

цији гађати неки циљ. Међутим, ту није било наших јединица, а нисмо знали за колону.

Команда НАТО-а, и поред свих скуких шпијунских сателита са којима је располагала, кривицу за овај злочин приписала је недужном пилоту Ф-16, који је само извршавао задатак.

Због значаја ових података, на маргини документа сам написао: „Генерал Ђаковић! Са овом информацијом упознати команде корпуса, самосталне армијске јединице, 319. пук везе, јединице за електронско извиђање и противелектронска дејства и артиљеријско-ракетне јединице ПВО. Податке о концентрацији сателита и времену извиђања унети у рачунар са Електронском картом. По потреби, тражити потврду наведених података од 280. центре за електронско извиђање и обавештавање и Оперативних центра Команде РВ и ПВО“.

У другој Информацији Обавештајне управе ШВК начелник Управе, генерал-мајор Крга Бранко, информисао Трећу армију и Приштински корпус о групи од 2.000 ШТС, у селу Маревци у општини Гњилане, међу којима се налазе криминалци и трговци дрогом, али и муџахедини, који намеравају да нападну суседна шиптарска села у којима живе лојални Шиптари и да за то оптуже српске власти, односно инсценирају друге „Маркале“. Командант ове групације је Емин Краснићи, а његов заменик Сефер Сулејмани. Генерал Крга саветује Команду Треће армије и Приштинског корпуса да се правовременом акцијом и блокадом овога рејона може остварити предаја терориста. Захваљан сам Крги за ову информацију, али сам изненађен да први обавештајцац ШВК не зна да је акција против ове групације ШТС у селу Маревце и шире почела 18. априла 1999. године, под називом „Злаш“, и да је о томе извештен ШВК и од стране Команде Приштинског корпуса, и Борбеним извештајем Треће армије стр. пов. бр. 26-106 од 18. априла 1999. године.

Битка на Паштрику (4)

НА СЕЛО СТО ТОНА БОМБИ

Планеја је бомбардована тепихом бомби. После потмуле експлозије чуле су се и експлозије осталих бомби које су експлодирале ударом у земљу. После њих изнад Планеје се појавила огромна црна печурка, слична оној која се појављује после експлозије атомске бомбе. Заселак Шех Махале, у коме је било Истурено командно место „549“, гађала је ловачко-бомбардерска авијација ракетама и бомбама које су се низале једна за другом.

Неки страни медији извештавали су да у агресији на СР Југославију има ангажованих припадника британског САС-а, француске Легије части, америчких „Зелених беретки“, турских специјалца и других снага, које имају задатке да наводе авијацију, изводе диверзије и саботаже и киднапују команданте и војнике. Према тврдњама британског „Би-Би-Си њуз“, припадници САС-а на Косову и Метохији су ангажовани за навођење авиона „Харијер“ ласерским маркерима и да се крећу у групама од четири до осам људи, наоружани савременим аутоматским оружјем, противтенковским системима, и потезним минама усмереног дејства.

Око 17.00 часова почео је нови напад авијације по јединицама на Горожупу. Први удар, са девет пројектила, извршен по положајима јединица око порушене Карауле „Горожуп“, на самој граничној линији, и по дубини по засеоку Шех-Махала.

Напад пешадије почео је одмах после првог ваздушног удара. Изнад Паштрика група од 12 до 15 авиона непрекидно је бомбардовала подручје између граничне линије и села Планеја. Најтеже борбе водиле су се на правцима Горожупска бачила – објекат Врапче и Горожупска бачила – село Нинај – село Планеја. Наша артиљерија прецизним ватрама спречавала је увођење свежих снага на правцима село Погај – Горожуп – село Бинај и село Лешај – Горожупска бачила.

У 18.00 часова авијација је са стотину пројектила гађала рејон Шех Махале и погодила кућу у којој је било смештено Истурено командно место „549“, а два бомбардера Б-52 избацили су око 100 тона авио-бомби које су збрисале све куће у селу.

Неколико сати пакла

Планеја је бомбардована тепихом бомби. После потмуле експлозије чуле су се и експлозије осталих бомби које су експлодирале ударом у земљу. После њих изнад Планеје се појавила огромна црна печурка, слична оној која се појављује после експлозије атомске бомбе. Заселак Шех Махале, у коме је било Истурено командно место „549“, гађала је ловачко-бомбардерска авијација ракетама и бомбама које су се низале једна за другом.

Заједно са осталима, погођене су и две куће у којима је било распоређено људ-

ство из састава Истуреног командног места „549“. После стабилизације снага на фронту непријатељ је употребио авијацију. За неких сат времена, 10 до 15 авиона НАТО-а непрекидно се налазило у ваздушном простору изнад. Почело је дејство по истуреном командном месту. Гађали су сваку кућу у Шех махали. Заштита је потражена у подруму суседне двоспратне куће. Тридесет шест војника и старешина било је у подруму. Напољу је остало само неколико војника који су били у заклонима за обезбеђење Истуреног командног места.

Неколико сати трајало је дејство по Шех махали. У једном тренутку погођена је зграда у којој се налазили војници и старешине. Од њих 36, сви који су се налазили у делу зграде који је погођен авио-бомбом погинули су. Део војника и старешина уз узајамну помоћ успело је да изађе из рушевина.

У једној од њих био је начелник ПВО 549. моторизоване бригаде, потпуковник Бошко Лемич и његов пратилац, војник полицајац Дејан Јанићијевић, за чију судбину се одмах није ништа знало. Кућа је била троспратна, па су све три плоче пале једна преко друге. Због тога се затрпанима није могло одмах помоћи, без машина које би уклониле плоче.

У подруму суседне куће били су потпуковник Стојан Коњиковац, мајор Зоран Ђокић помоћник за обавештајне послове, начелник артиљерије потпуковник Влада Јакшић, и остале старешине, и војници. У подруму ове куће погинуло осам војника, а 10 је рањено. Сви остали су били, рањени или контузовани.

Фронт није пробијен

Одмах се покушало доћи до затрпаних војника у кући који су звали у помоћ. Међутим, највећи проблем представљали су прашина и гасови од којих није могло да се дише.

После дејства стратегијских бомбардера, ловачко-бомбардерска авијација је појачала нападе на овом правцу, што је отежавало спашавање затрпаних, повређених и рањених.

Командант 549. моторизоване бригаде известио је генерала Лазаревића да је предузео мере и да се према затрпаним војницима у Шех-Махали пробија капетан Бобан Димитријевић са групом војника, а да су из Призрена кренуле санитетске екипе, групе за рашчишћавање и цистерне са

водом. Командант пуковник Божидар Делић известио је да авијација и даље гађа наше положаје али да се јединице на Предњем крају добро држе и да су заустављени сви покушаји пробијања фронта.

Командант Приштинског корпуса генерал Владимир Лазаревић наредио му је да по сваку цену заустави сваки продор агресије и да се затрпани војници што пре извуку из рушевина и склоне на безбедно место.

Међутим, највећи проблем су била дејства авијације која су отежавала кретање и маневар, јер је сваки покрет доносио нечију смрт. Због тога је било питање како и да ли ће помоћ успети да се пробије до затрпаних војника или ће остати живи затрпани у тој кући-гробници на Паштрику.

Уз велике напоре, још док су трајала дејства за одбрану сваког метра наше територије, у условима интензивног дејства авијације и артиљерије агресора, јединице за спашавање и расчишћавање успеле су да се пробију на лице места и приступе спашавању затрпаних војника. О томе је са лица места известио потпуковник Стојан Коњиковац. Он је детаљно описао драматичну ситуацију спашавања и објаснио да су спасиоци пронашли рупу коју проширују рукама и из рушевина извлаче војнике, међу којима је било и неколико повређених. Нагласио је да се води борба и за извлачење затрпаних војника испод бетонских плоча коју спасиоци не могу да подигну и да се чека долазак инжењеријских машина из Призрена. Потпуковник Стојан Коњиковац је реферисао и да је до тада пронађено пет погинулих и да се не зна колико их још има. У овом нападу авијације уништено је и десетак возила, која су превозила муницију до јединица на првој линији.

Под бомбама возио муницију

У најтежим тренуцима, када се водила борба за спашавање затрпаних и повређених војника, посебно се истакао својом храброшћу старији водник Сава Ердељан, командир позадинске јединице, која је вршила снабдевање јединица на Горожупском платоу. Иако и сам повређен, кретао се помоћу ручно направљених штака, он је одбио да напусти јединицу, већ је под бомбама превозио муницију и делио јединицама на фронту. Такође чињењем надљудских напора ризикујући своје животе у спашавању затрпаних сабораца у подруму истакло се око петнаестак војника и резервиста међу којима су били Владимир Цветић, Саша Павловић, Драган Панић и Дејан Маленовић који су улазили у подрум и извлачили повређене. У отрпавању рушевина током налета и дејства НАТО авијације како би дошли до повређених ангажовали су се Ивица Симеуновић, Саша Поповић, Андрија Лукић, Драган Миличић, Слободан Младеновић, Дејан Стојановић, свештеник Сава Момчиловић из Предејана, Новица Момировић из Грделице, Иван Станковић из Лесковца, Саша Јовановић из Предејана, Милан Стефановић из Лесковца, Бобан Ђорић из Ниша и други.

После ових трагичних и драматичних догађаја ситуација на другој линији одбране била је тешка и сложена, али су се јединице на првој линији добро држале.

На путу од Призрена за Шех Махалу авијација је уништила две цистерне са

Јунаци Битке на Паштрику

водом и наставила да непрекидно бомбардује јединице.

Ситуација је из минута у минут постајала све драматичнија и тежа. Све је било у рукама старешина и војника, херојског Првог моторизованог батаљона 549. моторизоване бригаде и нико им у овим пресудним тренуцима није могао помоћи. На Паштрику се водила борба за живот, за људе, за част Србије и Косова и Метохије. На Паштрику се решавао исход одбране земље, као што је то било и на Кошарама.

Док је трајала борба за спасавање живота затрпаних војника и за одбрану територије, авијација је поред дејства по јединицама у одбрани повремено гађала циљеве на већој дубини. У 18.30 часова поново су гађани положаји Оклопног батаљона 549. моторизоване бригаде у рејону села Пиране, западно од Призрена.

На наше војнике јуришале звери

На Горожупском правцу, борбе су још увек трајале, а авијација није прекидала нападе. У 19.25 часова са шест пројектила гађани су ватрени положај Бригадне артиљеријске групе „549“ у рејону села Влашња, југозападно од Призрена, а у 20.22 часова напад је поновљен.

У 20.40 часова, по ко зна који пут је гађано село Планаје, а авијација је први пут почела да користи осветљавајуће бомбе.

До краја дана наши спасиоци успели су да из рушевина извуку 17 војника и теже повређене војнике Узелац Веселина, резервисту Бобана Младеновића, који су смештени у заклоне и вртаче на обали Белог Дрима. Чим су борбене дејства утихнула отпочео је транспорт рањеника у призренску болницу. Међутим, погинули борци су још увек били под рушевинама и њихово извлачење планирано је одмах по сванућу. Горан Николић је преминуо док је трајало извлачење рањених и тешко повређених.

Сви наши положаји на граничној линији се успешно бране, извршена је попуна муницијом и храном. Водиле су се спорадичне борбе у међупросторима и на прав-

цима где је агресор успео да се уклин.

Најбољу оцену о стању на фронту и херојској одбрани наших војника дао је, у свом извештају, ратни репортер Милован Дрецу:

„То нису људи, нормални војници, то су звери. Неразумно је са којом мржњом кидишу на наше војнике. Има дрогираних, пијаних и лудих, који једноставно срљају у смрт. Видео сам и црнце и муџахедине међу њима. Уз урлике и дреку успевају да се пробију и до 30 метара од наших ровова, али их наши војници дочекују минама разорног усмереног дејства. Мине их на том одстојању једноставно претварају у месо и прах. Ни то их не спречава да на срћу. Имају на десетине и стотине мртвих, и рањених који урличу од болова, али то не утиче на наше јунаке. Провоцирају војнике повицима, где сте четници, дођите да вас кољемо“. То треба видети и преживети. Ја не знам како да опишем наше голобраде борце који све то гледају, слушају и доживљавају, али не узмичу ни корак назад. Старији и искуснији добровољци су са њима и својим понашањем им подижу морал. Сигуран сам да ће издржати и неће дозволити терористима да уђу на Косово и Метохију. Спремни су да своје животе положи на граници, па и да својим мртвим телима спрече продор на свету српску земљу.“

Одбијали напад за нападом

Пред поноћ, командант 549. моторизоване бригаде, пуковник Божидар Делић, известио је да још нема тачних података о губицима и да претпоставља да има око двадесетак погинулих, а сигуран је да има 35 рањених, од којих три теже. Такође известио је да ће у току сутрашњег дана, са почетком у 4.00 часа, почети пребацивање рањених војника у Војномедицински центар Приштина и да му је потребан санитарски аутобус за њихово превозење у Војну болницу Ниш.

Напади на положаје наших јединица на Паштрику настављени су око 1.30 час, дејством авијације са преко 30 пројектила и авио-бомби по рејону Горожупа и Врбнице.

Терористи и плаћеници су кренули у напад као луди, али нису изненадили наше јединице. Највеће изненађење је било што су у напад кренули у сред ноћи. На правцу Врбница - село Жур, осим дејства авијације, није било напада пешадијских јединица.

Одмах са почетком напада, наше јединице предузеле су акцију ради откривања убачених Шиптарских терористичких снага, у рејону тт 1.784, на северном делу планине Паштрик, између превоја Ликен и објекта Врпаче, које су се пробиле из села Појат у рејон тт 1.784 на Паштрику, одакле су вероватно намеравале да обухватом преко десног крила нападну наше јединице у рејону села Планаје.

Наша јединица, у чијем саставу је било и 30-так добровољаца, међу којима и седам Руса, успела је да разбије терористичке групе у рејону објекта Срнеж и овлада рејоном око граничних камена Д 5/1, и Д 5/3, одакле је наставила да „чисти“ терен од преосталих група терориста дуж граничне линије.

Неочекивано, после сванућа агресор се зауставио на достигнутом линијама и наступило је затишје. Тај предах је добро дошао нашим јединицама да изврше извлачење рањених и погинулих бораца, попуна муницијом и материјално-техничким средствима и за стабилизацију положаја одбране на предњем крају и по дубини.

Током ноћи и до сванућа јединице за расчишћавање и пружање помоћи успеле су да уклоне рушевине и дођу до погинулих. Пронађено је и тело потпуковника Бошка Лемифа, са телима још седам бораца, недалеко од тог места. Међутим неки од очевидаца, испричали су да је потпуковник Бошко Лемиф изашао из куће пре него што је погођена да би могао да одржава везу и да је погинуо од авијације која је бомбардовала простор око куће.

Изложени ватри

Примирје је кратко трајало па су ојачане Шиптарске терористичке снаге у 10.00 часова поново кренуле у напад, уз подршку авијације. Према извештајима јединица са прве линије одбране, авијација је са десетак пројектила бомбардовала положаје терористичких јединица у рејонима албанских караула „Погај“ и „Морина“. Том приликом су срушене карауле, зграда царине и 17 бункера из времена Енвера Хоџе. Било је и погинулих војника агресора али није било информација о броју погинулих. Овај напад авијације на властиту пешадију имао је психолошки утицај на војнике агресора, које је ухватила паника.

Надовезала се и наша артиљерија, која је прецизним ватрама, дуж читаве линије фронта и по дубини уносила хаос у њихове редове.

У 12.00 часова авијација је бомбардовала наше јединице на објекту Чеја (к. 422) и у рејону села Послиште, северно од села Жур. Том приликом промашила је ватрене положаје Бригадне артиљеријске групе „549“, али је погодила кућу у селу Послиште, у коју су били склонили наши артиљерци, за чију судбину се тада није знало. Напад је поновљен у 12.10 часова са дваест разорних пројектила, на срећу без последица.

Са конференције о међународној конференцији у Москви

КОРИСНА РАЗМЕНА МИШЉЕЊА

*Учесници скупа
су с пажњом
пропратили
говор генерала
Кастратовића*

*Заједнички
снимак дела
учесника
Конференције*

ницом су се нашли и бројни министри одбране, међу којима Кинески и Белоруски. Конференцији је присуствовала и делегација Министарства одбране Србије.

На скупу је било речи о проблемима глобалне и регионалне стабилности и о различитим аспектима безбедности у Азији, Африци, на Блиском истоку, у Латинској Америци и Европи.

После заједничке седнице, делегације су радиле у више панела. Лука Кастратовић се укључио у рад у Експертском дискусионном клубу, чије излагање је привукло пажњу организатора, а део тог излагања више пута емитован је на државном каналу руске телевизије.

Генерал Кастратовић се сreo и са министром одбране РФ Сергејем Шојгуом који није заборавио прошлогодишње артефакте Клуба генерала и адмирала Србије Храму Христа Васкресења, главном храму ОС РФ. Реч је о икони „Сабор светих јасеновачких новомученика”, и књизи „Јасеновац – Аушвиц Балкана”, Плакети Клуба и гуслама, заштитном знаку српске духовности и традиције.

Уз генерала Кастратовића Конференцији је присуствовао и пуковник у пензији Дани Золтан, републички посланик, познат као једини официр на свету који је оборио амерички стелт бомбардер Ф-117А (амерички „невидљиви” авион, понос америчког ваздухопловства, после чега су Американци морали да промене комплетан систем противваздушне одбране). И Дани је имао срдчан сусрет са МО Шојгуом, јер га знају многи званичници РФ, а и председник Путин. Кастратовић и Золтан нашли су на срдчан пријем и многи представници из света су желели да се са њима фотографишу.

Поред присуства Конференцији Кастратовић и Золтан, дан раније, присуствовали су и Међународном војнотехничком форуму. Представници војнопривредног сектора су поднели реферате о достигнућима у развоју наоружања и војне опреме. У халама и на отвореном било је изложено више од пет стотина различитих примерака наоружања и војне опреме.

На позив Министарства одбране Руске Федерације генерал-мајор у пензији др Лука Кастратовић присуствовао је (14. и 15. августа 2023.г.) 11. московској конференцији о међународној безбедности у Москви.

Конференцији су присуствовале делегације из седамдесет земаља света. Уводно излагање поднео је министар одбране Русије Сергеј Шојгу. Учесницима Конференције обратио се путем видео-линка председник РФ Владимир Путин. За говор-

Годишњица ослобођења Ниша у Другом светском рату

ЗАДАТАК НАМ ЈЕ ДА ЧУВАМО МИР

Пологањем венаца на Споменик ослободиоцима Ниша на Тргу краља Милана и у Спомен-парку Бубањ, 14. октобра обележен је Дан ослобођења Ниша у Другом светском рату. Венце су положили представници града Ниша, градоначелница Драгана Сотировски и председник Скупштине града Ниша др.Бобан Џунић, представник Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, државни секретар историчар проф. др Дејан Антић, представници војске, полиције Удружење војних пензионера Србије и многобројна удружења која негују традиције ослободилачких ратова.

Градоначелница Сотировски је том приликом истакла да су се борци у Другом светском рату борили да ми данас живимо у слободи, а наш је задатак да ту слободу сачувамо и у миру и да градимо нашу отаџбину.

Историчар проф. др Дејан Антић, државни секретар у Министарству рада, запошљавања, борачка и социјалне политике, истакао је како је Ниш поднео велику жртву за данашњу слободу Нишлија.

Концентрациони логор је на Црвеном Крсту отворен 1941. године, кроз који је прошло више од 30.000 људи. Преко 12.000 цивила је заробљено а око 12.000 цивила из тог логора је одведено на брдо Бубањ, где су ликвидирани.

Ниш је за време окупације претрпео бројна разарања. Само у току априлског рата више је пута бомбардован. Врло је важан 20.октобар 1943. године, зато што је тог дана страдало више од 250 цивила у самом центру града. Борбе за ослобођење Ниша у Другом светском рату, то јест Нишка операција, почела је 8. октобра 1944. године у осам часова, а Ниш је ослобођен 14. октобра 1944. године, када је 22. дивизија ушла у град из правца југа и поразила немачке трупе.

3. Јашовић

Обележавање 53 године од завршетка школовања 23. класе

УСПОМЕНЕ ЖИВЕ У ЊИМА

На Војној академији припадници 23. класе Копнене војске 28. октобра обележили су 53 године од завршетка школовања, пригодном свечаношћу, чији је домаћин био начелник Војне академије пуковник ванр. проф. др Срђан Благојевић.

Укупно 80 полазника класе, сада већ увелико пензионера, окупило се у добром расположењу, препуни лепих успомена и помеша-

них емоција. Највише је било помена о професионалним и приватним постигнућима припадника класе. Скупу се обратио председник Организационог одбора генерал-мајор у пензији проф. др Спасоје Мучибабић а пригодне говоре одржали су чланови одбора као и начелник Војне академије.

Пуковник Срђан Благојевић указао је на савремена достигнућа у школовању младих генерација официра а све присутне је позвао да чешће буду гости на Војној академији, коју сматра својеврсним домом садашњих, бивших и будућих официра.

Ветерани су обишли Спомен-собу и богослужбени простор Војне академије а дружење је настављено у ресторану Орешац у Београду.

Дан 63. падобранске бригаде

ВИТЕЗОВИ ОДБРАНЕ ЗЕМЉЕ

На војном аеродрому „Наредник-пилот Михајло Петровић“ у Нишу је 14. октобра обележен Дан елитне 63. падобранске бригаде. Пред свечаним стројем припадника јединице и ветерана 63. пбр прочитане су честитке, сумирани резултати рада, а најистакнутијим појединцима уручене награде и похвале.

Командант бригаде, бригадни генерал Ненад Зонић, истакао је да су падобранци 63. пбр успешно реализовали све додељене задатке, показавши притом врхунску обученост, висок морал, посвећеност и професионализам и тиме потврдили да та јединица с правом ужива статус елитног састава Војске Србије.

Скупу су присуствовали представници ГШ и јединица Војске Србије, ранији команданти бри-

гаде, представници Српске православне цркве, органа локалне самоуправе, МУП, Удружење војних пензионера Ниша, удружења ветерана и осталих организација. Уследило полагање венаца на Споменик погинулим и умрлим припадницима 63. падобранске бригаде, као и обилазак Спомен-собе. У име Удружења војних пензионера Србије, венац су положили Митке Богојев бивши командант 63. падобранске бригаде и члан ГрОд УВПС Ниш, Зоран Јашовић, председник ГрОрг УВПС Ниш и Јосип Штарк, председник Секције летача и падобранаца ГрОд УВПС Ниш.

Припадници 63. пбр су истог дана обележили и крсну славу Покров Пресвете Богородице, која се у овој јединици прославља од 2002. године.

Дан 63. падобранске бригаде

и Дан војних падобранаца се обележавају у спомен на 14. октобар 1944. године, када је у војној бази код Барија у Италији

формиран Први падобрански батаљон Народноослободилачке војске Југославије.

3. Јашовић

Све до 2005. године нашу северну границу чувала је војска, граничари распоређени у бројним караулама и на извиђачким осматрачницама, који су редовно обилазили гранични појас дуж патролних стаза. За миран сан грађана био је задужен 13. гранични батаљон, који је покривао комплетну границу са суседном Мађарском у дужини од око 175 километара, и имао је две чете – једна је била сомборска и она је обезбеђивала границу од Дунава и Бездана до Бајмока, а друга од Бајмока па све до Румуније. Тако је било до 2005. године, када су карауле предале на управу Министарству унутрашњих послова, односно полицији. Некадашњи „светионици равнице“ су напуштени и остављени да пропадају, као и некадашње патролне стазе које зарастају у траву и шипражје.

Свој дан граничари су сваке године славили на караулама заједно са локалним становништвом, које их је посећивало у великом броју и било дочекано војничким пасуљем и срдачном добродошлицом. Све то се претварало у народно весеље. Данас тога више нема, али они који се сећају тих времена, некадашње старешине и војници граничног батаљона, и даље се окупљају на Келебији средином августа, обележавају Дан граничара, обилазе граничну линију и своје карауле, завршавајући сусрет заједничким ручком, евоцирањем успомена и дружењем. Долазе и из удаљених места и градова, и тако чине већ десетак година. Неки се сусрећу и после више деценија, и долази до дирљивих сцена и препознавања некадашњих строгих команданата и војника у пријатељском загрљају.

„Тај 15. август био је велики догађај и за војнике и мештане, са којима смо ми, граничари, делили добро и зло, и имали смо на караулама и по две стотине гостију који су долазили да заједно прославимо. Сада, на ове сусрете, долази нас сваке године све више некадашњих граничара, прошле године било нас је тридесет, ове преко педесет, и данас нам је у плану да обиђемо гранични камен 347, који је најсевернија тачка Србије, и гранични камен 315, највиши врх Бачке од 146 метара. За учеснике смо припремили пригодне беле мајице, са грбом 13. батаљона“, прича Миленко Цвијетиновић, пензионисани заставник прве класе, седам година командант карауле на Келебији и један од организатора годишњих окупљања некадашњих граничара.

Неприкосновени на граници

Колона теренских и путничких возила, у пратњи двоја полицијских кола, креће од „Мајура“ на Келебији према коти 347, патролном стазом коју је уредило Јавно комунално предузеће „Чистоћа и зеленило“, као свој допринос манифестацији а и у оквиру одржавања граничног појаса све до „жице“, који је под притиском бројних миграната. У повратку, долази се и до некадашње карауле и извиђачке осматрачнице на коти или камену 315, на чији врх се пење једна група излетника и развија заставу Србије.

„Видели смо да су ове тачке где смо стали у прилично лошем стању, нико то не одржава, а док је војска била овде, све је било другачије. Тешко ми је било то да гледам и нисам хтео да улазим у карауле,

Грб 13. Граничног батаљона нашао се као успомена на мајицама које су подељене бившим граничарима.

И ове године традиционално обележен некадашњи Дан граничара

Миленко Цвијетиновић, Жицица Смиљанић и Слободан Милошевић

послали су ми снимке и видео сам како то сада изгледа, али ја желим да их памтим онакве какве су биле некада, у стању у каквом сам их оставио. Полиција не користи те објекте, они имају професионални состав који обавља дужност моторним возилима, док смо ми терен обилазили пешке. Било је сасвим другачије, било је и онда покушаја илегалних прелазака границе, али смо имали велика овлашћења на граници, да пуцамо без опомене на свакога ко угрожава државну границу, оно што

полиција данас нема“, каже Цвијетиновић.

Упитан како гледа на ову кризу са мигрантима, некадашњи командир карауле без оклевања каже да би све било другачије да о безбедности границе и даље брине војска.

„Не би се дешавало ово што се сада дешава, верујте, да се ради по некадашњим правилима граничне службе. Данас се нисмо срели са њима, они су мало у дубини, имају своје кампове, логоре, шаторе... Мислим да би тај проблем био

ЗАБОРАВЉЕНИ СВЕТИОНИЦИ У РАВНИЦИ

Граничари су некада имали свој дан, 15. август, који је укинут заједно са граничарском службом, али се многи од њих окупљају сваке године да се подсети времена када су непоколебљиво стајали на бранику отаџбине. Овом приликом прошли су патролном стазом тик уз границу и обишли највишу тачку у Бачкој, код граничног камена 315 и најсевернију тачку Србије код граничног камена 347, напуштене карауле и осматрачнице, препуштене зубу времена.

Заједнички снимак са државном заставом

Крај граничног камена 347

Као некад граничним стазама

решен за 48 сати када би се вратила овлашћења која је имала војска“, додаје Миленко Цвијетиновић.

Сећања на дана проведене у резервном саставу Тринаестог граничног батаљона

Келебији, а током агресије НАТО-а тамо боравио непрекидно неколико месеци.

„Не могу да се не присетим долазака деце из основних школа коју су доводиле учитељице у посету караулама, њиховог

радозналост разгледања, месних заједница, радних акција и спортских сусрета, као и сарадње са великим суботичким колективима који су помагали рад граничара. По Хемијској индустрији „Зорка“ звала се караула на Келебији, по „Пиониру“ код Таванкута, по „29. новембру“ на Маковој седмици“ и тако даље. Долазили су у облилазак радници, а граничари су посећивали колективе“, прича са носталгијом Слободан Милошев, данас директор Јавног комуналног предузећа „Чистоћа и зеленило“.

Рука помоћи када затреба

„Чистоћа“ сада као свој допринос на добровољној бази одржава 37 километара патролне стазе од Хоргоша готово до саме Чикерије, повремено и до Таванкута, што је још додатних 13 километара, па је овај терен проходан као патролна стаза којом се чак и путничким колима може проћи и у најтежим условима. У закључку разговора, враћамо се на оно што данас спаја некадашње граничаре и доводи их да се сретну са другарима са којима су делили исти комад хлеба.

„И по данашњем дружењу види се да се овде стекло једно чврсто другарство које не пролази временом и да се и данас тешко растајемо једни од других, као да смо се јуче опростили након служења војног рока. Не остаје само на томе, да се једном годишње виђамо, ми смо и иначе у контакту у свакодневном животу и спремни смо да притекнемо у помоћ једни другима када су у питању неки лични или други проблеми, било да су у питању они или њихова породица. Данас ћемо попричати и евоцирати успомене везане за 13. гранични батаљон“, каже Милошев.

Жижица Смиљанић, који је служио војску на караули у Таванкуту 2001-2002. године, за ову прилику допутовао је јутрос из Пећинаца у Срему да сусретне старе другаре. Жао му је што више нема војске на граници, и што су карауле којих се сећа из тих времена сада запуштене. На питање како се осећа сада када разговара са својим некадашњим командирима и да ли су заиста били толико строги као што се говори, он каже:

„Сада су ти разговори опуштенија варијанта, некада је било другачије. Шта је значило бити строг? Наравно да не може човек који води групу људи да буде попустљив, морају да постоје неки ред и дисциплина и знало се ко шта ради. Жалосно је то што данас млади то неће осетити и доживети. Драго ми је што сам видео све ове људе, успомене и даље живе у мени, понекад ми оживљавају и у сну, било је тешко али је било и лепо. Пре четири године посетио сам Таванкут и тамошњу караулу и тешко ми је пало у каквом је стању“, рекао нам је Жижица Смиљанић.

Миодраг Радојчин

Игра која окупља пензионере

БОЋАЊЕ ОСВОЈИЛО
ВОЈНЕ ПЕНЗИОНЕРЕ

Куглашка игра боћање је настала још у старој Грчкој. У бившу Југославију је пренета из Италије, првенствено у приморски део, а одатле у Србију. Игра је веома једноставна и занимљива. Игра се на равном земљаном терену који је присут ситним песком, димензија 27,5 са 2,5 до 4 метара. Вештина се састоји у томе да појединац или екипа баца што већи број кугли (балота) ближе булину (мањој кугли која се прва баца и служи као репер) од најближе противничке балоте. Број поена се сабира из већег броја бацања све до 11 када се проглашава победник.

Група војних пензионера и избеглих лица који живе у Краљеву је пре двадесетак година дошла на идеју да у Доситејевој улици, где иначе живе, створе услове за бављење овим спортом.

Стеван Бјелић је, најпре, обезбедио дрвене балоте, окупио пријатеље и почео игру на травнатом терену између поменуте улице и пруге Краљево – Крагујевац. Интересовање за ову игру је брзо расло, па је све већи број војних пензионера а и других своје слободно поподне проводио на том игралишту. У сређивање терена и услова за игру су се укључивали и други а понајвише Ђурађ Милинковић који је обезбедио машине и песак за израду терена. Временом је обезбеђен већи број балота међу којима су и металне. Када су услови повољни, сваког поподнева се на терену налази десетак људи. Екипе се бирају на лицу места. Посматрачи коментаришу игру или размењују мишљења и проблеме везане за пензионерски живот. За судију се одабере неко од присутних и поштују се његове одлуке али врло често се игра и без судије. Неколико сати проведених на отвореном, бављење спортом и лепо дружење са пријатељима чине људе срећним и задовољним, без обзира на резултат који се у игри постигне.

У новије време иницијативу за уређење терена и окупљање играча преузео је Радоје Томашевић иначе актуелни председник Градског одбора УВПС Краљево. Успео је да обезбеди две квалитетне клупе за седење и две корпе за отпатке и постави их поред терена. Преко својих пријатеља из града бесплатно је обезбедио неколико кубика шљунка за посипање терена. На пензионерима је било само да тај материјал разгину и поравнају, што је са задовољством и учињено. Највећу помоћ у саветима а и у физичком раду имао је од бившег инжењерца Томислава Лутовца који је иначе један од оснивача УВПС у Краљеву.

Пре извесног времена вршено је асфалтирање кошаркашког игралишта на супротној страни улице. Томашевић и Милинковић су замолили градоначелника града Краљева господина Терзића да се искористи долазак машина и изврши асфалтирање и терена за боћање и тако помогне пензионерима. Захтев је одмах прихваћен и радови су изведени истог дана. Остаје само да се изведу завршни радови и да терен буде по прописаним стандардима.

На овај начин су створени услови да се оствари и жељени план за формирање и регистравање екипе која ће одмеравати снагу и умеће са сличним екипама из суседних градова. Имајући у виду да Томашевић никада не одустаје од реализације планова, нема сумње да ће се и ово остварити.

Јован Симић

Једно искуство са ВМА

НЕОПХОДНА ОБНОВА ЗДАЊА

Овогодишње лето - најлепши период године провео сам на ВМА у три наврата (43 дана), наравно не својом вољом. Први део првог периода провео сам на разним дијагностикама Кардиолошке клинике, где се својим наступом и приступом пацијентима посебно истакао др Предраг Богдановић. Наравно, и такав приступ лечи. Тек пристиглом болеснику би се представио, узео његову медицинску документацију, проучио је у лекарској соби и после 20-30 минута се вратио и саопштио му које дијагностичке прегледе треба да обави (после сваког га обавестио о резултату), предочио наредне поступке и прогнозу. То је радио маестрално. Неколико болесника је намеравало да то сниме моб. тел. и поставе на Јутјуб. Ипак, од тога се одустало. На самом крају поздравио се са сваком пацијентом. Медицинске сестре (махом младе) су доста оптерећене, али их је мајсторски усмеравала главна сестра одељења Јелена. Други део првог периода провео сам на Клиници за кардиохирургију где су ми уграђена три бајпаса. То је маестрално обавио кардиохирург др Саша Костовски уз помоћ анестезиолога др Дејана Перића и тима медицинских сестара. На тој клиници велико пожртвовање показала је болничарка Анђелка 19. јула током олује која је готово избила прозор и поломила ролетне у соби где су лежали тек оперисани болесници.

После извесних компликација враћен сам са кућног лечења на Кардиолошку клинику ВМА (други период). Након одређених дијагностика одлучили су да примене „јачу“ антибиотску терапију. Након осам дана „зарадио“ сам *Clostridium difficile* („болничку бактерију“) и остао на лечењу још осам дана и то у изолационом блоку ове клинике. Тај део ми је најтужнији и најружнији. У њему је било пет жена (од којих две непокретне) и пет мушкараца (два непокретна). Од четири лавабоа ни на једном нису биле исправне обе славине, а на нас десеторо пацијената две ниске ВЦ шоље без дасака са поклопцем. Хигијеничарке и болничарке су се заиста трудиле да то буде чисто, али та мисија је била тешко остварива. На ВМА, у граду Београду у XXI веку овако нешто не би се смело догађати. Ако је неко желео да „заради“ кластридију или неку другу бактерију требао је овде доћи на сат или два.

Због „дивљања“ кластридија бактерије и трећи пут сам био враћен на лечење на ВМА, али сада на Клинику за инфективне и тропске болести у изолацију (самцу). Лекар др Ђурчић, медицинске сестре и хигијеничарке су били коректни и ревносно су обављале свој посао. Соба велика, једн кревет, купатило чисто али све то (као и на претходне две клинике) подавно (пре)зрело за реновирање. У овим „самцима“ није било чак ни оних старих ТВ пријемника ЕИ, или „Руди Чајевац“ које са пуно „снега“ хватају само један програм, нити радио пријемника. (Већина пацијената нема смарт телефоне или лаптопове). Коначно, шестог септембра отпуштен сам на кућно лечење, али после седмодневног лечења у кућним условима, али кластридија је поново „подивљала“. Добио сам нову терапију и термине за нове контроле...

Особље ВМА (на ове три клинике) је пожртвовано, врло стручно, љубазно и добронамерно, нарочито медицинске сестре чији се мало бројно стање и те како осећа. На пример, на првом и другом одељењу Клинике за кардиологију дежурао је по један лекар кардиолог и две медицинске сестре, на отприлике 32 лежећа пацијента. Како кажу, то није само у сезони годишњих одмора него тренутно, реално стање.

Ентеријер, па и цела ВМА је одавно зрела за „дубинско“ реновирање. Много инвентара је неисправно или му је одавно истекао ресурс. О бубама („бубаруси“) којих има у огромном броју и у неколико генерација да и не говоримо. Свугде их има. Не крећу се као некад по мраку, него усред дана или ноћу при електричном светлу.

Да, то је део портрета данашње ВМА!

Здравко Зељковић

Олимпијада трећег доба

ВАЖНО ЈЕ УЧЕСТВОВАТИ

У Нишу, у парку Светог Саве, одржана је 16. Олимпијада спорта, здравља и културе трећег доба, са циљем промоције физичке активности у пензионерској популацији.

Олимпијаду је отворио Милан Кркобабић,

министар у Влади Републике Србије.

Олимпијада је регионалног карактера, на којој су учествовале екипе из седам округа, али и гости из Крагујевца, Новог Пазара и Пожаревца.

Учествовала је и екипа Удружења војних пензионера Ниша. У екипи УВПС Ниш су били Зоран Јашовић, вођа екипе, Небојша Живковић, члан, Душица Лукић Живковић, члан и Властимир Цветковић, члан. Екипа УВ ПС Ниш је остварила веома запажене резултате, освојила је прво место у једној од дисциплина.

Госпођа Душица Лукић Живковић је рекла да је веома задовољна учешћем на Олимпијади, те да би требало и Удружење војних пензионера Србије да организује сличне манифестације. Истакла је да су у првом плану такмичење, дружење, виђење са пријатељима из многих градова и повод за лепо.

„Ако те људе ставимо у страну, ако заборавимо на њих, ако им не дамо шансу да буду активни да још раде тамо где могу, ми смо у великом проблему, а то што постоји црта за пензију од 65 не значи ништа“, рекао је министар за бригу о селу, Милан Кркобабић. По његовим речима 20,25 одсто становништва има више од 65 година.

Хаџи Милорад Стошић, председник покрета Трећег доба града Ниша, поручује да је Олимпијада сада прозвана регионалном и да учествује седам округа југоисточне Србије, али и гости из Крагујевца, Новог Пазара и Пожаревца.

Пензионери су се надметали у пет дисциплина и то у фудбалу, кошарци, пикаду, шаху и штафети у брзом ходању. Манифестацију је организовао Покрет трећег доба града Ниша.

Олимпијаду спорта, здравља и културе трећег доба подржао је Дом здравља Ниш. Тим поводом на истом месту организован је Базар здравља у организацији Дома здравља Ниш. Заинтересованим грађанима било је доступно свих 12 служби ове установе.

Биле су изложене слике Ликовне колоније „Треће доба“.

3. Јашовић

Подгоричани на излету

У ПРВОМ ПЛАНУ ИСТОРИЈА

У склопу обележавања 30-годишњице Удружења војних пензионера Црне Горе, Градски одбор УВП Подгорица реализовао је други излет ове године. Било је то целодневно „путовање“ уз обилазак атрактивних културно-историјских споменика, Морнарице ЦГ и војних пензионера ОО УВП Тиват. Траса је гласила: Подгорица – Цетиње – Његуши – Крстац – Цетиње – Будва – Тиват – Лепетане – Грахово – Никшић – Подгорица. Активност је здушно подржала Војска Црне Горе,

обезбедивши удобан аутобус и санитарско обезбеђење учесника.

Посећен је монументални Спомен-комплекс на Барутани, посвећен ратницима ослободилачких ратова, рад познате архитектуре Кане Радовић. Посебан утисак оставио је видиковац Крстац са изузетним погледом на Боку Которску и Котор и Родна кућа Петровића на Његушима. Краћи застанак код чувене кафане *код Лера* на Буковици су неки искористили да пробају чувену медовину, а затим уживали у пејсажима Ловћена, „каменог мора“ до Обзовице, где их је традиционално дочекала магла. Расположење су својом песмом подигле на виши ниво даме и досеткама све до Тивта, па се и време побољшало.

На Пине је укотвљен школски

брод „Јадран“. На сизу је излетнице дочекао командант овог легендарног моторног једрењакана. Након обиласка и разгледања брода, заједничка слика са командантом за успомену и договор да се наредне године опет учини посета и заплочи Боком.

Након краће шетње обалом и старим делом Тивта у градском парку, а у организацији ОО ВП Тиват положен је венац на Споменик морнарима, народним херојима М. Спасићу и С. Машери. Шетња се наставља новоизграђеним комплексом ка доку бившег „Арсенала“, сада део музејске поставке на отвореном, која је захваљујући ентузијастима бивших радника РЗ „Сава Ковачевић“ и морнара, а нарочито подморничара, доста ретких артефаката везаних за историју морнарице сачувано

од уништења и изложено јавности.

Монументалност подморнице 821 зауставља дах, а тек након разгледања осталих експоната радионица „Арсенала“, касније РЗ, макета, алата, а посебно опреме поморских диверзаната (цепне подморнице) у згради и на отвореном простору уз излагање кустоса је као круна улазак и разгледање унутрашњости подморнице који је учесницима излета посебан доживљај. Лаганом шетњом ка магистралу и наставку излета виђен је некада најлепши дом ЈНА који је вероватно променио намену. Даље, возњом аутобусом, уз коментар водича поред Опатова и Лепетана, а затим возњом трајектом преко Мориња застанак на видиковцу Рисанског залива импресиван поглед на овај део Боке. Знатижељу су исказали излетници на утврђењима на Леденицама, Дврсну и посебно на Граховском пољу. Организовано је прикладно такмичење у пикаду и обручевима. Завршетак излета је представљала посета Споменику револуције на Грахову. Кратак дан и први сумрак није дозволио да посетимо Споменик битци на Граховцу. Наставак до Подгорице преко Никшића протекао је уз песму, шале и коментаре са излета.

Павле С. Бандовић

Јубиларни сусрет 21. генерације Војне академије КОВ

БОГАТА ИСТОРИЈА „ЧЕШКЕ“ КЛАСЕ

Педесет пета годишњица обележена је свечаним скупом у београдском Дому Војске Србије и пловидбом Савом и Дунавом – даром Општине Савски венац

Далеке 1968. године, из ондашњих школских центара Војне академије КОВ пут јединица ЈНА кренула је нова генерација потпоручника, једна од најбројнијих класа те високошколске установе (435). Многи су упућени на командне дужности јединица на положајима за одбрану од претеће агресије. Једина генерација у богатој историји Војне академије којој су тадашње међународне неприлике (интервенција Совјетског Савеза у Чехословачкој и претња по безбедност СФРЈ), ускратиле лепоту учешћа на завршној свечаности унапређења у први официрски чин и тради-

ционалном дефилеу. Отуда и назив „чешка класа“.

Педесет пет година касније, 21. октобра, некадашњи питомци окупили су се да свечано прославе значајан јубилеј. Пристигло је њих 55.

Дружење је започето у београдском Дому Војске Србије пригодном беседом о годинама школовања и прохујалим деценијама службовања у гарнизонима широм некадашње отаџбине, са свим чарима и тешкоћама војничког позива. Старешине поникле у 21. класи часно су обављале службу у три државе и војске поникле на нашим просто-

рима: ЈНА, Војсци Србије и Црне Горе и Војсци Републике Србије. Десетак њих досегло је највише дужности и чинове. Из редова класе било је и оних који су одговарали пред међународним судовима за верност војничкој заклетви, наравно и оних који су обукли униформе војски бивших а сепаратистичких република.

Након прозивке присутних, минутом ћутања одата је пошта преминулима и погинулим у ратним сукобима на тлу бивше Југославије. Свечани скуп је овековечен заједничким снимком (на фотографији).

Захваљујући дародовцима – челним људима Општине Савски венац: председнику Милошу Видовићу и заменику Урошу Трипковићу, чланови Организационог одбора сусрета класе, предвођени Божом Новаком (Јеина Џафер, Драган Малијевић, Манојло Зиндовић и Станоје Јовановић), приредили су класићима пријатно изненађење – атрактивну бесплатну

пловидбу туристичким бродом дуж београдских обала Саве и Дунава (од Пристаништа, до Ратног острва, Спортског центра „Милан Гале Мушкатировић и Београда на води). Лепим гестом придружили су се и члан Градског већа Београда Светозар Андрић и секретар за јавни превоз Радован Кремић, обезбедивши слављеницима аутобуски превоз.

Сусрет некадашњих питомаца окончан је свечаним ручком у ресторани Војне установе „Дедиње“ и договором да наредна виђења уместо на пет година буду организована сваке друге године. **С. Ј.**

Писмо
из старачког домаЗА БОЉИ
ЖИВОТ

Назив „Мелиор вита“ је име дома за старе и болесна лица који се налази у Земуну, Скопљанска ул.бр.13., код окретнице аутобуса бр 17. Значење те две речи је „бољи живот“.

По струци сам хемичар а по чину мајор ЈНА. Радила сам у Институту у Винчи и у Војнотехничком институту у Београду. Имала сам бенефицирани стаж, па сам раније отишла у пензију.

Намера ми је да нашим војним пензионерима, преко листа „Војни ветеран“ кажем да постоји овакав дом, можда многи и не знају. Дошла сам овде по препоруци, јер сам имала одређене здравствене проблеме. Наиме, повремено сам из чиста мира падала. Нисам ни знала да је то због повећаног шећера у крви - дијабетеса. То је генетика, по очевој линији. Мој син се заинте-

ресовао да сазна шта је у питању и добио препоруку да идем у дом за стара лица. Уплашио се јер сам живела сама у стану, па шта ако опет почнем да падам, да ли ћу моћи сама да бринем о себи?

Мислила сам да дијабетес долази због неправилне исхране, повећаног уноса слатке хране, слатких сокова... А сада знам да је то и од секирације, а било је и тога и то превише. Смрт родитеља, супруга, смрт младе ћерке... Много смрти.

Сада могу да кажем да сам урадила праву ствар. Овако живот у дому је леп, све је обезбеђено.

Од када сам дошла овде, нормално живим, узимам одговарајућу храну, користим одговарајуће лекове по препоруци лекара који је у дому, симптоми болести су нестали. Сваки дан радимо вежбе, имамо физкултуру, према нашим могућностима.

Живим у друштву, без неке секирације и добро се осећам. Има нас око 90 пацијената. Више женских, покретних и оних који се крећу са точковима и уз помоћ специјалних помагала.

Дом се налази на лепом месту, малом брдашцу, лепе је архитек-

туре, окружен цвећем, зеленилом, дрвећем, поплоченим стазама. Дом има неколико трпезарија на сваком одељењу и већу трпезарију на партеру, те велику терасу, ту седимо преко дана, разговарамо, певамо до касно у ноћ.

И унутрашњост дома је украшена цвећем, пристојан амбијент.

Објекат се састоји од приземља и три спрата. У приземљу су смештени покретни, а на спратовима тешки болесници. Њих довозе доле у колицима и лифтом. Добијамо три obroка и две ужине између obroка. То је обично неки колач и воће.

Имамо удобан смештај. Собе су обично двокреветне. У њима су удобни кревети, ормани за одећу и постелину, телевизор, фиксни телефон. Имамо и купатило са тоалетом.

У дому се лепо живи, нема монотоније.

Љиљана Пилиповић је социјална радница и брине се да нам живот у дому буде што разноврснији. Она осмисли шта ћемо да радимо и где да идемо: у шетње у паркове, у ресторан на кафу, све то уз песму, наравно, то важи за покретније особе.

Дом слави славу Свети Никола, а обележава све државне и хришћанске празнике.

Нарочито се радујемо када се славе наши рођендани. Сви који су рођени у том месецу, било да су покретни а и непокретни (довезу их у колицима) иду на славље. Тада смо послужени тортом и соковима, а све то уз песму и весеље. То наша Љиљана организује и то је дан за памћење свакога од нас. Заборави се на тугу. Лепо је видети како старије особе певају и веселе се.

Посебно бих истакла како се у дому одржава хигијена. Редовно је комплетно купање, промена одеће и пресвлачење постелине, тако да смо целог дана чисти и уредни. То нам је јако важно.

У дому су сваки трећи дан посете наших породица и рођака које трају по два сата пре и после подне. Доносе нам разне ствари и наразговарамо се.

Речју, живимо господски али ипак, бар код мене, јави се жал за својим домом и желим да идем кући. А да ли бих могла да живим сама, то бих морала да пробам.

Славка Весковић,
члан ОпОд УВПС Земун

Језик наш насушни

БИРАНЕ РЕЧИ

Прочитах скоро како се говорник супу обратио *бираним речима*. И раније сам се сретао са овом синтагмом или био у ситуацији да слушах *биране речи*, а некад су и мене упозоравали: *бирај речи!* Дуго нисам ни помишљао да проникнем шта се крије иза те фразе. Ипак о томе сам спонтано створио наивну представу, повезујући *биране речи* са *бираним јабукама*: идиличан призор док купац бира јабуке, румене, једре. Извлачи из гомиле оне које му се чине најбоље, загледа их, мирише, преврће по рукама, опипава врховима прстију или држи пуном шаком, враћа на гомилу и извлачи другу, хитне је увис и дочека озареног лица, плесне по њој или је задовољно протрља.

Бирање речи, лишено је сваке чистоте и спонтаности. Штавише, могло би се рећи да бирање речи прате прорачунатост и опрезност. Неретко се иза биране речи крије жеља да се са што мање речи, што мање и каже, некад лаж вешто прикривена, или пак друштвено верификована, крупна лаж која захтева савршену форму, озбиљност у изразу и изабране речи. У лажима свих врста бираним речима се даје нарочита улога, изузимајући „причам ти приче“ аутентичних лажљиваца који лажу у надахнућу, верујући и сами у сопствену лаж, који обманују у заносу, истинито и одано, често без икакве користи за себе.

Бираним речима се барата обично у свечаним приликама. Њима се наздравља, проси, честита, саучествује, опрашта... *Опростило се од њега бираним речима, или говорио је о покојнику бираним речима*, тј. онако како је покојник одувек желео да се о њему говори.

Бирање речи сугерише шкртост у речима и опрез. *Свакодневно све више и у сваком погледу пазимо шта говоримо.*

Биране речи у дипломатским сусретима подлежу свестраној анализи. Постоје читави тимови специјалиста који се њима баве. Уочио сам да дипломате говоре увек споро. То је сигурно зато што после сваке изговорене речи прво процењује вредност и тежина следеће речи коју су изабрали, па је тек онда изговарају.

И у друштвеним догађањима се *бираним речима даје прво место*, јер је у тим приликама њихова намена да спрече ватрени занос и гнев или да их пробуде.

Бирана реч одјекне попут бомбе. Испале на гдџада са места одакле се може далеко чути, таква реч изазове лавину речи, бујицу осећања или жустрих доказивања како је то неистинита реч, зла реч, „реч усамљених појединаца“, реч иза које „нико не стоји“... Говорник који је одапео *бирану реч*, који је смишљено испалио, глади брке, задовољан што ју је његово бело грло снајперски прецизно одапело, и бира нове речи које ће изазвати бурну, подићи прашину, мобилисати говорнике. А ми реагујемо на сваку њихову *бирану реч*, без смисла и осећаја за селекцију и наивни преврћемо је данима по устима, читамо њихове полемике, њихова предвиђања и предсказања, цитирамо их или парафразирамо, ограђујемо се од њихових бираних речи, осуђујемо их и, уплашени и несигурни, ишчекујемо каквим ће нас бираним речима поново засути.

Здравко Зељковић

Марко Неговановић (1935-2023)

ДОСЛЕДАН ИДЕЈАМА

Из наших редова се у вечност преселио генерал-потпуковник Марко Неговановић, члан Главног одбора УВПС у неколико мандата, истакнути члан који је мудрим запажањима и предлозима дао велики допринос раду војнопензионерским форумима, посебно одлукама Скупштине УВПС. Био је ведрог и стваралачког духа, са интелектуалним способностима које су плениле пажњу и уливале веру у боље сутра. Прикључио се Удружењу у првим годинама његовог настајања и већ тада показивао доследност у идејама и одлучност да се оживотворе одлуке на високом нивоу организовања. Био је бескомпромисан у борби да се војним пензионерима врате закинута права. Током ове године Главни одбор УВПС је, имајући на уму заслуге Марка Неговановића, доделио му позлаћену официрску сабљу.

Генерал Неговановић је рођен у с. Остра код Чачка 24. септембра 1935. године од оца Крста и мајке Јелесије. Основну школу завршио је у родном месту, а гимназију у Чачку. По завршетку гимназије определио се за војни позив и завршава Школу за активне официре артиљерије у Загребу 1953. године са одличним успехом као први у рангу чиме добија почасно звање „Титов питомца“. Потом завршава Политичку школу ЈНА, па КША КоВ коју завршава као први у рангу, затим ШНО коју такође завршава као први у рангу и 1989. - Школу општенародне одбране.

У чин артиљеријског потпоручника произведен је 1953. г. и у складу са постизањем одличних резултата у раду на све вишим положајима редовно је и ванредно унапређиван у више чинове, да би врхунац у војничкој каријери остварио 1985. када је унапређењем у чин генерал-мајора. кога је достојно носио, а у чин генерал-потпуковника је унапређен ванредно 1989.

Обављао је изузетно значајне и захтевне дужности: министар

одбране у Влади Републике Србије, у два сазива, (1991-1994); помоћник савезног секретара за народну одбрану за политичко-правни сектор (1991); начелник Управе безбедности ССНО (1989-1991), начелник Политичке управе ССНО (1986-1989), помоћник команданта 3. и 9. армије за политичко-правне послове и друге.

Целокупним својим делом, био је узор генерацијама официра. Ничим није окаљао образ високопозиционираног официра наше војске, а третиран заслужног грађанина Србије, позитивно и дубоко је одјекнуо у нашој јавности. Иницијативу да генерал Неговановић буде сахрањен у Алеји заслужних грађана покренуло је Удружење војних пензионера Србије.

Генерал Неговановић је учествовао у формирању Клуба генерала и адмирала Србије и активно у њему деловао.

У младости, а и касније као официр и генерал писао је стихове о лепоти свога краја, о родној Остри, Морави, Чачку, Мрчајевцима и редовно их казивао на песничким сусретима. По завршетку војничке каријере био је посвећен писаној речи о војној науци. Истраживао је значај чиниоца ратовања и односа снага у њима. Истицао је са правом да је најјаче оружје морал и да су ратове добијали високоморални и својој отаџбини одани војници.

Неколико последњих година Неговановић је истраживао однос стратегије, оператике и тактике, посебно у одбрани малих земаља попут Србије. и о томе оставио писани траг, што се сматра значајним доприносом теорији и пракси ратне вештине.

У најтежем тренутку за нашу земљу, када су светски моћници разбијали СФРЈ, генерал Неговановић се борио за будућност Србије у новим светским околностима. И у тим тешким тренуцима није узмицао. У наметнутим условима грађанског рата и рушења СФРЈ чинио је све да заштити српски народ од геноцида, храбро стављајући у први план генералско умеће и приврженост Србији.

Био је посвећен идејама слободе, једнакости и правде што су биле одреднице у професионалној каријери. Неизмерно одан својој земљи и војсци енергично је бранио њену целовитост. Био је широко образована личност и непрестано се усавршавао. Надахњивао се испуњеним херојством српске војске и са поносом говорио о способностима српских војвода у Првом светском рату. Памтио је многе њихове одлуке и наредбе које су издавали у одлучним биткама за слободу Србије. Припремао се да поводом годишњице Церске битке одржи историјски час, али га је болест у томе спречила.

Био је веран читалац „Војног ветерана“, говорио да је гласило превазишло окриље Удружења и подстицао Редакцију да се гласило УВПС нађе на киосцима широм Србије.

Генерал Неговановић одликован је: Орденом за војне заслуге са сребрним мачевима (1963), Орденом народне армије са сребрном звездом (1969), Орденом народне армије са златном звездом (1975), Орденом за војне заслуге са златним мачевима (1979), Орденом братства и јединства са сребрним венцем (1983) и Орденом рада са црвеном заставом (1988).

У браку са супругом Милевом добио је ћерке Наду (естрадни уметник) и Веру (дипломирани фармацеут). Ћерке су му подарили унучад Николу, Наталију и Тијану, а унук Никола праунуку Катарину.

Одласком генерала Неговановића у Удружењу ће остати ненадокнадива празнина. Чуваћемо успомене на великог човека и официра.

З. П.

Битка на Сутјесци (4)

ПРОБОЈ И ТЕШКЕ БОРБЕ

Као симбол високе свести и морала је писмо штаба 2. батаљона 2. далматинске бригаде написано у јеку тешких борби. „Нијемци надиру све јачим снагама и све упорније - ми смо изгубили две трећине свога људства, али рачунајте као да смо у пуном саставу“. Ова бригада је упорном борбом на Барама „одиграла пресудну улогу у повлачењу наше главнине преко тјеснаца ријеке Сутјеске“ (Тито).

Према одлуци ВШ од 3. јуна све дивизије су прешле у напад 5. јуна 1943. године. Иако је на почетку уложено много напора да се прошири мостобран у долини Сутјеске, постигнут је само делимичан успех. Највише потешкоћа представљало је освајање важних објеката као што су Кошур и Попов Мост одакле су Немци угрожавали пробијање јединица НОВЈ долином Сутјеске. На уском простору за извлачење Оперативне групе могле су се користити само две планинске стазе, и то: једна која од Тјентишта и Крекова води преко Милин Клада и друга од Сухе уз Товарницу преко Доњих и Горњих Бара и даље гребеном Зеленгоре.

Немци су се тих дана такође журбано спремали за одлучне борбе проценујући да се близу остварења коначног циља операције. Али и поред свих напора дејством на бокове од Граба и Кошура никад нису успели да затворе постојећи мостобран у долини Сутјеске. Зато су 5. јуна упутили део снага од Граба уз гребен Товарнице да дејством преко Доњих и Горњих Бара према Тјентишту пресеку стазе на Зеленгори и затворе постојећу брешу у долини Сутјеске. Седма СС дивизија појачала је дејства преко пл. Биоча и Волујка у правцу Маглица и Вучева у бок снага НОВ, а 118. немачка дивизија појачала је одбрану на левој обали Сутјеске. Главнина 369. легионарске дивизије се пребацала на комуникацију Фоча - Калиновик, док су остале снаге наставиле дејства према усвојеном плану. Обруч око Оперативне групе се све више сужавао, а ситуација је сваки даном постајала све сложенија.

После неуспеха у нападу на Попов Мост ради проширења мостобрана, 6. јуна је 1. дивизија одустала од напада овим правцем и са 1. пролетерском и 3. крајишном бригадом пробијала се преко Крекова и Милин Клада и до 8. јуна избила је до Врбничких колиба. Десни бок обезбеђивале су наизменично Мајевичка бригада и 6. источнобосанска са деловима 2. бригаде на левој обали Сутјеске код Кошура. Оне су до 9. јуна успеле да се задрже на положајима испред Кошура кроз Крекове и да обезбеде извлачење јединица Прве групе и Врховног штаба десном стазом и стрмим странама Озрена.

Драматичне борбе

Покушај пробоја 2. дивизије левом стазом Суха - Баре није успео. У току 5. јуна 2. далматинска бригада на челу 2. пролетерске дивизије сукобила се код Горњих Бара са деловима Групе „Анакер“ који су се успели уз Товарницу да са тог правца покушају да затворе брешу. Тиме је била пресечена лева стаза којом је требало да наступа 2. дивизија са Врховним штабом. Немци су сутрадан отпочели снажне нападе код Горњих Бара и после пристизања

појачања овладали доминантним положајима. Тиме је коначно прекинут правац наступања леве колоне преко Бара и Зеленгоре. Друга далматинска на челу дивизије прихватила је одсудну одбрану јер је од њеног упорног држања ових положаја зависило пробој и осталих снага са ВШ у захвату десне стазе. На планинским врлетима гребена Товарнице 2. далматинска је за три дана одсудних борби изгубила половину свога састава (око 300 бораца), али је задатак извршила. У сећању на ове тешке дане врховни командант је рекао: „Ја сам се са Врховним штабом повукао у кањон Сутјеске и тај и други дан били су најтежи у мом животу у ослободилачкој борби због тога што нисам знао како да спасимо рањенике“.

Издржала Друга далматинска пуна четри дана од 5. до 9. јуна све док се није пробила главнина Прве групе са Врховним штабом. Ова је бригада водила најдраматичније борбе у бици на Сутјесци и са деловима Мајевичке бригаде одбранила леви главнина при пробоју. У ствари, сва дејства Прве групе у току пробоја од 6. до 9. јуна карактеришу се борбом и одбраном на боковима где су Немци усмерили дејства да по сваку цену затворе постојећу брешу.

Све јединице Прве групе са ВШ биле су присиљене да се пробију у захвату једне једине стазе, што је било и најнеповољније. Врховни штаб је 7. јуна сишао са Мркаљ Клада у Суху а затим је на косама Плеће и Ластва у шуми изнад Тјентишта са јужне стране Озрена направио мали предах. Сутрадан је на падини Озрена од авионске бомбе рањен и врховни командант Јосип Броз Тито а, поред осталих, поинули су командант 4. црногорске бригаде Василије Ђуровић, шеф британске војне мисије капетан Стјуарт, Титов лични пратилац Ђуро Вујовић Шпанац и др. Као симбол високе свести и морала је писмо штаба 2. батаљона 2. далматинске бригаде написано у јеку тешких борби. „Нијемци надиру све јачим снагама и све упорније - ми смо изгубили две трећине свога људства, али рачунајте као да смо у пуном саставу“. Ова бригада је упорном борбом на Барама „одиграла пресудну улогу у повлачењу наше главнине преко тјеснаца ријеке Сутјеске“ (Тито).ж

У другом обручу

Борбе за пробој јединица НОВЈ кроз први обруч на Сутјесци карактеришу се дејствима на боковима, на Кошуру и Барама. Од успеха јединица за обезбеђење на боковима зависило је умногоме и успех целе групације. Немци су све више појачавали дејства баш на бокове. Међу последњима се пробила 9. јуна пре подне 10. херцеговачка бригада и напустила брешу у долини Сутјеске. Истог дана предвече 1.

дивизија НОВЈ избила је на Зеленгору испред Балиновца и наишла на нови (други) немачки обруч који је образовала 369. дивизија. Тако је 9. јуна увече Прва група била развучена на дужини око 15 км од Сутјеске до Врбничке реке ширине свега неколико километара а местимично и мање.

Док се Прва група јединица НОВЈ пробијала кроз Зеленгору Немци су настојали да Другу групу сабију на најужи простор између р. Пиве и Таре и да је ту униште. Основни фактор који је утицао на све поступке Друге групе било је присуство Централне болнице за коју је преузела сву одговорност. У настојању да се нађу најповољнија решења и рањеници спасу по сваку цену, неколико су пута мењана наређења о правцу пробоја ове групе. Ситуација се карактерисала динамичним обртрима и сталном неизвесношћу о исходу операције. Јосип Броз Тито је био једини врховни командант у другом светском рат који је рањен на бојном пољу. Новија истраживања указују да је Тито рањен на око 100 м од врха Озрена а не на Милин Кладама како је то записано у Дневнику Владимира Дедијера.

Већ 5. јуна када је тек почела покрет према Тари док би се тамо пробила, штаб Друге групе обавестио је ВШ да нису успели покушаји пребацавања у Санџак.

Због тога је врховни командант Јосип Броз Тито настојао да Прва група прошири мостобран на Сутјесци, да се што дуже задржи, али се њен положај стално погоршавао. Зато је и успоравао све покрете Прве групе док не види шта ће урадити Друга група. Како се ситуација у долини Сутјеске стално погоршавала, издао је ново наређење да се обустави пребацавање јединица Друге групе и рањеника преко Пиве и да се све снаге пребаце преко Таре у Санџак. Када је стигло ово наређење, 7. банијска дивизија са око 600 рањеника већ је била у покрету преко Пиве према Вучеву. Тако је на Пивској висоравни остала само 3. дивизија са главнином болнице. Међутим, пошто покушај пробоја 3. дивизије преко Таре и овог пута (7. јуна) није успео, Друга група је дефинитивно после три покушаја одлучила да крене преко Пиве и Вучева и да се пробија за Првом групом преко Сутјеске. Осмог јуна је самоницијативно 3. дивизија учинила још један нецелисходан покушај да пређе Тару, али без успеха. До 10. јуна 3. дивизија пребацала се на Вучево са болницом, али није стигла да успостави везу са 7. дивизијом која се претходне ноћи према наређењу ВШ пробила преко Сутјеске на Зеленгору.

Деветог јуна увече била је најкритичнија ситуација за Оперативну групу. Развучена на уском планинском коридору од р. Пиве до Батиновца у дужини око 35 км, подеље-

Партизани у предању између две борбе

Највећа брига поклоњена је рањеницима

на у неколико међусобно тактички неповезаних група и изложена непрекидним нападима противника, а посебно авијације. Уз све то владала је тотална глад, јело се што је ко стигао - траву, буково лишће и коњско месо. Вишедневни ноћни покрети, неспавање, глад и јуриши потпуно су исцрпели физичку снагу бораца.

Пробој обруча на Зеленгори 10. и 11. јуна

Ситуација код Прве групе 9. јуна увече на Зеленгори била је неизвесна, јер су Немци стално прикупљали и привлачили нове снаге припремајући се за одлучујући удар наредног дана и да организују обруч на Зеленгори. Постојала је опасност да нападом на бокове Немци пресеку узани коридор на Зеленгори куда су се извлачиле јединице НОВ и да их по деловима туку. Таква ситуација захтевала је брза и енергична дејства јер је свако задржавање повећавало опасност и водило у неизвесност.

Увидевши опасност од прикупљања нових снага противника на Зеленгори, штаб 1. пролетерске дивизије, пошто није имао везу са ВС самоиницијативно је одлучио да у току ноћи са две бригаде пређе у одлучан изненадни напад на немачке јединице и да преотме иницијативу. Тиме је на себе преузео и одговорност за такав поступак и за извлачење снага из окружења о чему је преко курира обавестио Врховног команданта.

Ноћу 9/10. јуна 1. пролетерска бригада изненадила је Немце и прешла у силовит напад на положаје код Балиновца. У кратком и оштром судару бригада је разбила два немачка батаљона и заузела Балиновца. Немци су се у нередовно повлачили и тиме је и други обруч био пробијен. На левом крилу преко Плијеша у правцу с. Јелеч уведена је у борбу и 3. крајишка бри-

гада. Тако је у одсудном моменту 1. пролетерска дивизија преузела иницијативу и наставила дејства гребеном Мрчин планине према с. Ратају и с. Миљевини на комуникацији Фоча - Калиновик. О резултатима ноћног пробоја и даљим намерама да се пробијају преко комуникације сутрадан су обавестили ВШ и предложили да све снаге крену за њима. „Изгледа да смо добро збунили непријатеља и то треба искористити брзим и одлучним радом, не оклијевајући и без одлагања“ каже се у извештају 1. дивизије.

Имајући у виду неизвесну ситуацију код Друге групе и болнице и улажући максималне напоре да се све учини за спас рањеника, ВШ је 9. јуна увече наредио да 2. дивизија још један дан чврсто држи коридор на Зеленгори док се не види шта ће бити са Другом групом. То је био крајњи напор да се учини све што је било могуће како би се помогло Другој групи и болници да изађу из окружења.

Док се 1. дивизија у току 10. јуна пробијала из обруча кроз разбијене немачке делове, 2. дивизија посела је положаје - десно Велику и Малу Кошту са 2. пролетерском бригадом и на левом боку Планик и Љубин гроб са 4. црногорском бригадом. Преосталих седам исцрпљених и од глади изнемоглих бригада било је у том уском коридору изложено дејству авијација која их је стално засипала бомбама и митралеском ватром.

Јуриш за јуришом на Љубином гробу

У току 10. јуна најжешће јурише и нападе са земље и из ваздуха издржала је 4. црногорска бригада на Љубином гробу и Планику. На тим голим косама смењивао се јуриш за јуришом Немаца уз подршку авијације у бришућем лету. Око 120 бораца 3. батаљона 4. бригаде одржало се читави дан. Сам вис Љубин гроб бранила је 2. чета 3. батаљона (омладинска) са 40 бораца. Она је одбила све јурише Немаца и изгубила 27 бораца, али су преосталих 13 поручили: „Једино преко нас мртвих Немци могу проћи... али тада знајте да тамо више нема живих пролетера“.

Немци нису успели да пробију одбрану и пресеку правац извлачења главних снага Прве групе са Врховним штабом.

Ноћу 9/10. јуна у последњи час пробила

се и 7. банијска дивизија преко Сутјеске у рејону Тјентишта и 10. јуна избила код Лучких Колиба изгубивши у пробоју 250 рањеника и добар део пионирског дома који се са њом кретао. С обзиром на неповољан развој ситуације даље се није могло задржавати на овим објектима и врховни командант Јосип Броз Тито је наредио да све јединице НОВЈ одмах крену за 1. пролетерском дивизијом правцем Мрчин планина - Миљевина. Три дивизије Зеленгори и избиле испред комуникације Фоча - Калиновик где су Немци на брзину организовали и трећу линију одбране. Пошто је изгубљена веза са 3. дивизијом која је тек тада избила на Вучево а Немци су затворили брешу у долини Сутјеске, свако даље чекање би водило у неизвесност за целу групацију. Тако је 3. дивизија са болницом морала бити препуштена да се сама пробије и бори за спас рањеника.

Пробој преко комуникације Фоча - Калиновик

Немци нису потпуно схватили значај пробоја 1. дивизије на Зеленгори (Балиновца), већ су сматрали да су то само мање снаге НОВ. Њихова је главна пажња још увек била усмерена на одсек између Пиве и Сутјеске мислећи да су још увек ту главне снаге. Међутим, 1. пролетерска дивизија, а за њом 2. пролетерска и 7. батњијска нису испуштале стечену иницијативу, већ су се усмериле према Ратају и Миљевини. Немци су још увек ценили да су главне снаге и Тито на Вучеву и ту су сконцентрисали скоро 4 дивизије. Сам вис Љубин гроб бранила је 2. чета 3. батаљона (омладинска) са 40 бораца. Она је одбила све јурише Немаца и изгубила 27 бораца, али су преосталих 13 поручили: „Једино преко нас мртвих Немци могу проћи... али тада знајте да тамо више нема живих пролетера“.

У зони наступања 1. дивизије Немци су имали шест батаљона 369. легионарске дивизије, и то четири у рејону пл. Хусад, с. Говза, с. Јелеч, а у рејону с. Ратај и Требишина по један батаљон.

После жестоких борби 11. и 12. јуна 1. пролетерска бригада као десна нападна колона изненадила је и разбила немачки батаљон који се налазио код Ратаја, одбацила га према с. Јелеч и избила на комуникацију код Миљевине на фронту ширине 4-5км. То је био нови (трећи) немачки обруч. Бригада се одмах са два батаљона обезбедила са правца Фоча - Миљевина на десном боку створене бреше и са једним батаљоном на левом боку испред с. Оцржавље. Да би обезбедио и проширио постојећу брешу, ВШ је увео у напад на десни бок још три бригаде, али и поред тога бреша није проширена. Трећа крајишка бригада нападима на Плијеш према Хусад пл. везала је за себе јаке снаге непријатеља и олакшала положај десне колоне (1. бригаде) код Миљевине.

У жестоких борбама на боковима у току 12. и 13. јуна немачке трупе су уз снажну подршку тенкова и авијације настојале да дејством у бокове по сваку цену затворе створену брешу у обручу. У рејон с. Оцржавља је лично дошао генерал Литерс и руководио нападом на бокове постојеће бреше, али им није пошло за руком да затворе ни трећи обруч на комуникацији Фоча - Калиновик.

В. И.

Више контроле за квалитетније лечење

ТАБЛЕТЕ ЗА ДИЈАБЕТЕС САМО УЗ ИЗВЕШТАЈ ЛЕКАРА

Зато што су лек за шећерну болест неке особе куповале и пиле да би смршале, фармацеути у апотекама сада траже рецепт и за лекове који су годинама били у слободној продаји

Дозу лекова може да пропише само лекар

Сваки лек који се изда у апотеци поседује сертификат Агенције за лекове и медицинска средства Србије. Медикаменти пролазе кроз строге клиничке студије као би се доказала њихова ефикасност и сигурност пре пуштања у промет. Наши грађани могу да буду сигурни и задовољни квалитетом лекова у нашој земљи.

Овако на питање да ли су грађанима Србије доступни квалитетни лекови одговара магистар фармације Славица Милутиновић, директорка Фармацеутске коморе Србије.

Недавна одлука да се поједини лекови који су годинама били у слободној продаји од сада издају само уз извештај лекара наишла је на негодовање бројних пацијената. Да ли је таква одлука оправдана и зашто се уопште посегнуло за тим решењем?

- Овде се ради о повећаној контроли начина издавања одређених лекова чији је режим издавања на рецепт и што је у складу са законом. Пример може да буде лек глукофаж који паци-

јенти преузимају на рецепт и неопходан им је за терапију дијабетеса типа 2, али је он и у слободној продаји уз увид на лекарски извештај из приватних ординација. У последње време повећане су потребе и за овим леком за терапију повећане телесне масе или преддијабетеса. Извештај лекара се узима на увид пошто још увек није заживело да лекари у приватном сектору издају рецепте на одговарајућем обрасцу у складу с правилником о обрасцу и садржини рецепта, начину издавања и прописивању лекова. Пацијент увек добије рецепт с прописаним леком за дијагностиковану болест без обзира на то да ли је био на прегледу у ординацији у државном или приватном сектору - објашњава новонасталу ситуацију мр Славица Милутиновић.

Нешто ново, нешто старо

Наша саговорница посебно наглашава како ова ситуација ни у ком случају не сме да усмери пацијента на

производе који нису лек.

Неке особе воле да се држе лекова који су дуго у употреби, док има пацијената који верују да је најновији лек увек бољи. Колико су у Србији заступљени савремени, иновативни лекови, а колико се још ослањамо на старе класике, генеричке лекове?

- Пацијентима у Србији је доступно осам одсто иновативних лекова који су регистровани у Европској унији. Последњих неколико година проширила се листа с иновативним лековима и наша држава и Републички фонд за здравствено осигурање препознали су значај увођења ових лекова - објашњава наша саговорница.

Међутим, она подсећа да генерички лекови, доступни на нашем тржишту, садрже исте активне састојке као и оригинални.

- Исти су у погледу сигурности, ефикасности и квалитета, али имају ниже цене јер произвођач не улаже у почетно истраживање и развој лека - каже мр Славица Милутиновић и даје пример генеричког лека ибупрофена, који се користи за смањење болова и упала. Оригинални брендирани лек с овим састојком може да има различите називе у зависности од произвођача - бруфен, нурофен, рапидол, блок-макс...

У брзом животном темпу и хроничном недостатку времена, али и жељи да избегну заказивање посете лекару и чекање у здравственој установи, вероватно да не постоји особа која суочена с неком здравственом тегобом савет није потражила од фармацеута уместо од доктора. Када фармацеут може препоручити терапију, а кад је то искључиво у домену лекара?

- Лекар одређује дијагнозу болести и прописује терапију на рецепт, а фармацеут је здравствени стручњак који једини зна све о том леку, проверава прописано дозирање, коригује дозирање уколико је прекорачено, пружа савет како да се исправно узима терапија. У ситуацијама када прописани лек на рецепт није доступан на тржишту, магистар фармације има право да предложи паралелу датог лека (иста лековита супстанца другог произвођача) и ако пацијент да сагласност, фармацеут издаје и евидентира да је издао паралелу. Сада је то транспарентно на платформи „Е-рецепт“ и сваку измену види и одабрани лекар - објашњава директорка Фармацеутске коморе.

Она додаје да у ситуацијама када је реч о блажим симптомима болести фармацеут може да препоручи и изда терапију, али само оних лекова чији је режим издавања без лекарског рецепта (то су такозвани ОТЦ препарати).

Суплементи, производи за лечење и негу коже, чајеви и остали производи који могу да се нађу у апотекама такође су део „делокруга рада“, односно препоруке фармацеута. Наравно, када се процени да ће ови производи довести до побољшања здравственог стања пацијента.

Али, Фармацеутска комора Србије је 2019. направила и корак даље и увела саветнике за одређене болести,

ПУНА ШАКА ПИЛУЛА

Многе старије особе, по налогу лекара, сваког дана треба да пију неколико различитих лекова. Неретко пацијенти сами праве селекцију и од неких лекова одустају на своју руку, само да не би узимали пуну шаку таблета свакодневно. Колико често грађани од фармацеута траже савет о овој појави која се стручно назива полифармација?

- Полифармација се односи на истовремену употребу више лекова, обично три или више. У неким случајевима, коришћење више лекова неопходно је како би се контролисала хронична болест или неко комплексно стање, а одлуку доноси лекар на основу индивидуалне процене здравственог стања, потреба и ризика. Пацијент треба да потражи савет ако га то брине. Фармацеуту треба отворено и искрено да каже које све лекове користи, укључујући и оне које купује без рецепта, како би се избегле потенцијалне компликације, интеракције лекова и нежељени ефекти - каже Славица Милутиновић.

који су прошли посебну обуку. Они у апотекама носе посебан беџ на реверсу. Сада у апотекама широм Србије има већ око 900 ових саветника.

На тај начин је стандардизована

фармацеутска услуга приликом издавања антибиотика, затим за издавање лека за пацијенте оболеле од дијабетеса, астме, постковида. Такође, фармацеути дају одговоре и на сва питања о хуманим папилома вирусима.

Опасно је пити лекове нерегистроване код нас. Да ли су лекови код нас скупи у односу на регион и Европу? И даље постоје лекови који се набављају и наручују из иностранства Јер их лекари препоручују, а код нас их нема.

- Цене лекова се разликују од земље до земље, а разлике потичу због разлике у регулативама и економским условима у свакој од земаља. Фармацеутска комора се не бави овом врстом истраживања.

Лекар приликом прописивања терапије увек сагледава лекове који су регистровани и доступни у нашој земљи, може да размотри и алтернативне лекове који су регистровани и одобрени за употребу код нас. Међутим, постоје ситуације када је једина опција увоз лека из иностранства уз одговарајуће дозволе, али ово мора бити у складу са нашим законима. Набављати лекове који нису регистровани код нас без одговарајуће стручне медицинске консултације и дозволе опасно је по здравље - наводи директорка Фармацеутске коморе.

О. П.

Извор: *Магазин*

САМОЛЕЧЕЊЕ, ЗА И ПРОТИВ

Пацијенти неретко сами себи одреде терапију и у апотеци купе лек, који им је раније већ помагао или су о његовој ефикасности чули од познаника. Верују да тиме себи штеде време јер не морају да чекају ред у дому здравља или код специјалисте, а сматрају да би исти лек добили и од лекара. Да ли је то добар начин размишљања?

- Самолечење, односно лечење без консултације са стручним лицем, има своје аргументе за и против. Оно је оправдано само у неким ситуацијама: прво, када је приступ здравственим установама отежан и друго, за мање озбиљне проблеме - каже директорка Фармацеутске коморе.

Међутим, лечење на своју руку некада може да доведе и до врло озбиљних последица по здравље, када се не препознају први знаци тешких обољења.

- Недовољно стручно знање и самодијагноза могу да доведу до грешака у лечењу или да се не препознају озбиљнији здравствени проблеми који захтевају рани третман лечења. Самолечење може да доведе и до неправилног коришћења лекова или њихове комбинације - упозорава Славица Милутиновић.

Како побољшати слух

ТЕХНОЛОШКИ БУМ

Један од најчешћих здравствених проблема у свету, који веома лако може да се реши, јесте оштећење слуха. Статистике указују да једна од шест одраслих особа има оштећен слух. Тестирања су потврдила да две трећине одраслог становништва наше планете изнад од 70 година живота има оштећење слуха. Тај проблем повећава ризик од настанка деменције и депресије, због друштвене изолације услед смањења когнитивне функције.

Оштећење слуха утиче на квалитет живота много више него што се сматра.

Управо из поменутих разлога, у ото-аудиолошким центрима ZONEX свакој особи и сваком решењу приступа се индивидуално и темељно. Нема изговора за одлагање решења, односно коришћења слушних апарата. Захваљујући високој технологији, ови слушни апарати су веома поуздани. Они не само да појачавају

звук, већ филтрирају звуке и издвајају говор од околне буке. Веома дискретни „помоћници“ опремљени су сензорима и вештачком интелигенцијом која омогућавају разумевање говора у сваком окружењу, чист и јасан звук.

Ото-аудиолошки центар Zonex присутан је на нашем тржишту 25 година. У својим специјализованим центрима у Београду и Новом Саду врши дистрибуцију слушних апарата реномираног светског произвођача који у својој палети производа има одговарајуће решење за сваку особу којој је слух оштећен. Осим производа врхунске технологије, ови центри пружају стручне и свеобухватне услуге особама које користе

слушне апарате, као и консултантске и услуге овлашћеног сервиса, затим додатну опрему, батерије за слушне апарате и индивидуалне шкољке за слушне уређаје.

Своје производе и услуге Zonex пружа уз налог војног и цивилног осигурања.

Адресе ото-аудиолошких центара Zonex:

Београд, ул. Сазонова 18а, Врачар тел. 011 3443 081

Нови Београд, ул. Булевар Црвене армије 11в Насеље Белвил (зграда „Лала“) тел.011 77 09 099

Нови Сад, ул. Булевар ослобођења 111 тел. 021 66 22 757

NAJBOLJE Rešenje za Vaš Sluh

- BESPLATNA provera sluha
- BESPLATNA proba slušnih aparata
- BESPLATNA nabavka aparata preko civilnog osiguranja
- BESPLATNA nabavka aparata preko vojnog osiguranja
- KUPOVINA na 12 mesečnih rata
- POPUST za gotovinsko PLAĆANJE
- ORIGINALNI američki proizvod vrhunskog KVALITETA

SLUŠNI APARATI

Beograd, Sazonova 18a
Tel:011/2435-924

Novi Beograd, Bulevar Crvene armije 11v
Tel:011/77-09-099

Novi Sad, Bulevar Oslobođenja 111
Tel: 021/66-22-757

www.slusniaparatzonex.rs
info@slusniaparatzonex.rs

Интерно гласило
војних ветерана

ИЗДАВАЧ

Удружење војних пензионера Србије Београд,
Браће Југовића 19

ЗА ИЗДАВАЧА
Љубомир Драгањац

Насловна
страна:

Звонимир
Пешић

Година XXI. Број 237 ОКТОБАР 2023

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
Звонимир Пешић

ЛИКОВНО-ГРАФИЧКИ УРЕДНИК
Милан Чуљић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ
Мр Александар Симоновски, мр Милан
Шумоња, Будимир М. Попадић, Душан
Старчевић, Влада Ристић

ДОПИСНИЦИ

Предраг Добић (Сремска Митровица),
Будимир М. Попадић (Нови Сад),
мр Александар Симоновски (Крушевац),
Јован Симић (Краљево), Зоран Јашовић
(Ниш) и Трајче Митушев (Земун)

ФОТОГРАФИЈЕ У БРОЈУ
Будимир М. Попадић М. Чуљић, дописници
и сарадници

УНОС ТЕКСТОВА
Редакција

Лист излази месечно.
Телефон-факс: 011/322-8076

ШТАМПА
Пан-пласт, Београд

Адреса, Београд, Браће Југовића 19

Ел. пошта: uvps.veteran@gmail.com
Сајт Удружења <http://www.uvps.rs/>

ISSN 1452-3809

ЦИП –
Каталогизација у
публикацији
Народна
библиотека
Србије Војни
ветеран ИССН
1452-3809

Адвокатске услуге за КВП

БЕСПЛАТНИ САВЕТИ И ПОВОЉНИЈЕ ОСТАЛЕ УСЛУГЕ

На основу уговора о пословној сарадњи закљученог са УВПС, адвокати:
*Ивана Ц. ЈОВАНОВИЋ, из Београда, ул. Балканска бр. 18, локал 93 (ТЦ „Иванијум“), тел. 011/2644384 и 064/1735395; Клијенте прима: уторком: од 17.00-19.00 часова;
За потребе војних пензионера обављаће следеће правне послове: даваће бесплатне правне савете и пружаће све остале адвокатске услуге уз накнаду по важећој адвокатској тарифи умањеној за 30 одсто (адвокат Ивана Јовановић).

УСЛУГЕ ВЕЗАНЕ ЗА САХРАНУ ПРЕКО УДРУЖЕЊА

Уколико користите услуге у вези сахране преко Удружења војних пензионера Србије требало би да знате да услуге могу користити чланови УВПС, чланови њихових породица, као и сви остали војни осигураници.

Преко Удружења могу се добити комплетне услуге везане за сахрану:
- организација и заказивање термина за сахрану или кремацију,
- упис у матичну књигу умрлих,
- спроводница за пренос покојника,
- штампање посмртних плаката,
- продаја погребне опреме,
- превоз покојника,
- организација војних почаста,
- помоћ око сређивања докумената пре и после сахране ради регулисања права чланова породице после смрти војног осигураника,
- Умањење укупних трошкова за висину рефундације
- бесплатан долазак у стан породице преминулог ради договора.
Све додатне информације могу се добити у месним и општинским организацијама УВПС, или директно на тел. 064/1660-423 и 011/3181-812.

ЗАКАЗИВАЊЕ ПОЧАСТИ ЗА САХРАНЕ

У београдском гарнизону заказивање почасне јединице ради одавања почаста преминулим старешинама може се обавити путем следећих телефона:
у радно време: 011/300-5200
у ванрадно време: 011/206-4569

ПЕНЗИОНЕРСКО ЋОШЕ

*Паметӣ може битӣи
умнија̄,
алӣ што̄ не знамо̄.*

*Преиспитӯјај̄ паметӣ.
Ако̄ није узалуд̄,
онда̄ је можда̄ ӣ што̄
корисно̄.*

*Преиспитӯјај̄ себе̄
ћовремено̄,
можда̄ је што̄ ћаметно̄.*

*Паметӣ може̄
најредова̄тӣ ӣ
када̄ сте физичкӣ све
слабијӣ.*

*Некад̄ је ћаметно̄ не
ћоказатӣ
колико̄ сӣ ћаметан̄.
Драган̄ М. Живаљевић̄*

TANJA dent

Стоматолошка ординација
„ТАЊА ДЕНТ“

Телефон: +381 63 214 800
Михаила Булгакова 50а, Београд
е-маил:
dr.tanjavukmirovic@yahoo.com

Пружа све врсте стоматолошких услуга војним пензионерима и члановима њихове породице, са 10% попушта.
Такође се нуди и могућност одложеног плаћања на више рата.

Др Тања Вукмировић
специјалиста опште стоматологије

Прегледе можете заказати на:
063/214-800 / 061/252-8686

Радно време од 12 до 20 х